

371.425

อ ๒๒๓ ๙

1.3

2

ผลการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ปริญญาโท

ของ

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ

20 เม.ย. 2535

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177399

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... พิชญ์ ใจดี ประธาน	 พิชญ์ ใจดี ประธาน
..... อรุณ ใจดี กรรมการ	 อรุณ ใจดี กรรมการ
	 อรุณ ใจดี กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก
อาจารย์พรหมพิศ วาณิชการ และอาจารย์อรุณศรี กุมท ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ อีกทั้งยังได้
ตรวจแก้ไขเกี่ยวกับการทำวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจากท่านทั้งสองเป็น
อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุณกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์
วันเพ็ญ พงศ์ประยูร รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์
ทวีรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สัสดาวัลย์ หวังพาณิชย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณชลธิ์ กุลประคิษฐ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการพิมพ์ และตรวจทาน
จนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ คุณแม่เป็นอย่างสูงที่ได้ให้การสนับสนุน
และเป็นกำลังใจให้ตลอดมาจนผู้วิจัยศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	บทนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	7
	ความหมายของทัศนคติ	7
	องค์ประกอบของทัศนคติ	8
	การเปลี่ยนทัศนคติ	9
	ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	9
	การวัดทัศนคติ	11
	ข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ	11
	เทคนิคในการวัดทัศนคติ	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ	14
	ทัศนคติต่ออาชีพอิสระ	14
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลด้านอาชีพ	16
	ข้อบ่งชี้ของการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน	17
	ข้อบ่งชี้ของการให้ข้อมูลด้านอาชีพในระดับประถมและมัธยมศึกษา	18
	วิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพ	18

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านอาชีพ	20
การสร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	21
สมมติฐานการวิจัย	23
3 วิธีดำเนินการ	24
ประชากร	24
กลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	24
การดำเนินการทดลอง	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	40
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	40
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	40
กลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	41
การดำเนินการทดลอง	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
อภิปรายผล	42
ข้อเสนอแนะ	45

ลปช
กรม
การคลัง
กระทรวง
การคลัง
กรม
การคลัง

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป	46
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	51

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ	30
2 เปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระก่อนการทดลองของนักเรียน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	37
3 เปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรม ตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	38
4 เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรม แนะแนวอาชีพ กับนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้าน อาชีพโดยวิธีบรรยาย	39

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของชาตินั้นคือ ปัญหาการว่างงานของพลเมือง กรมแรงงานได้จัดทำประมาณการประชากรผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน และผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานประจำปีพ.ศ. 2526-2527 ซึ่งมีประชากรทั่วประเทศประมาณ 50 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ว่างงานประมาณไม่ต่ำกว่าปีละ 1 ล้านคน หรือร้อยละ 4.5 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (กระทรวงมหาดไทย 2527 : 11) การว่างงานนี้ ไม่ได้เกิดเฉพาะในกลุ่มประชากรที่ด้อยการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเกิดในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาคือ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถึงผลการสำรวจภาวะการมีงานทำและไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงปีพ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2524-2525 ทั้งนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 45,000 คน มีงานทำร้อยละ 77.7 หรือ 4 ใน 5 ส่วน อีกร้อยละ 22.3 หรือ 1 ใน 5 ส่วน ยังไม่มีงานทำ ผู้ที่จบระดับอนุปริญญาและ ปวช. หรือเทียบเท่า ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2524-2525 รวมกัน 24,000 คน จำนวนนี้มีงานทำร้อยละ 62.50 และ ยังไม่มีงานทำร้อยละ 37.50 ผู้ที่จบ ปวช. จำนวน 97,000 คน ยังไม่มีงานทำร้อยละ 40 ผู้ที่จบระดับฝึกหัดครูจำนวน 17,000 คน ยังไม่มีงานทำร้อยละ 34.60 (สยามรัฐ 2528 : 1)

จากผลรายงานดังกล่าวแสดงว่าผู้ที่ได้รับการศึกษามีการว่างงานเป็นจำนวนมาก และในอนาคตการว่างงานของผู้ที่มีการศึกษามีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น (สนอง จันทนินทร เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ และพิษณุศ เจษฎาฉัตร 2526 : 51) เนื่องจากในปีการศึกษา 2524 การศึกษาระดับอาชีวศึกษาได้ขยายจำนวนรับนักศึกษาขึ้นถึงร้อยละ 40 การฝึกหัดครูผลิตนักศึกษาขึ้นมากเกินไปหมายถึงว่างไว้สำหรับในระดับอุดมศึกษา จากผลการวิจัยเบื้องต้นเรื่องความต้องการคนในระดับปริญญาของประเทศในช่วงปีพ.ศ. 2523-2543 โดยทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่าในช่วงปีพ.ศ. 2523-2528 นั้น จะมีความต้องการแรงงานในระดับปริญญาโดยเฉลี่ยต่อปีประมาณ 25,683-26,001 คน

ปีการศึกษา 2524 มีผู้สำเร็จการศึกษากจากสถาบันอุดมศึกษา 36,904 คน ดังนั้นจึงประมาณได้ว่าจำนวนผู้ว่างงานของผู้มีการศึกษาระดับปริญญาจะมีประมาณ 10,903 - 11,221 คน และในอนาคตจะขยายเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วกว่าความต้องการแรงงาน เนื่องจากมหาวิทยาลัยเปิดผลิตบัณฑิตได้เพิ่มมากขึ้น

สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษา เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจช้ากว่าการขยายตัวทางการศึกษา และการขยายตัวทางปริมาณของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มปริมาณของประชากร และความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับสูง เพราะคนไทยส่วนใหญ่ก็มีค่านิยมว่าโอกาสที่จะก้าวหน้าในชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ได้ออกมาจนถึงระดับสูง และเห็นว่าการประกอบอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ดังนั้นคนส่วนมากจึงพยายามที่จะเรียนให้สูงที่สุดเพื่อจะได้ออกมาประกอบอาชีพรับราชการ (วชิรญา บัวศรี 2525 : 12) ผู้มีการศึกษามักถูกงานอาชีพประเภทใช้แรงกาย ประกอบกับระบบการศึกษาของไทยมีลักษณะมุ่งขยายปริมาณอย่างรวดเร็ว โดยที่คุณภาพยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นการผลิตเพื่อสนองความต้องการของทางราชการและเอกชนมากกว่าผลิตมาเพื่อประกอบอาชีพอาชีพอิสระ ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาวะสังคมในปัจจุบัน เพราะโอกาสในอาชีพรับจ้างทั้งทางราชการและเอกชนมีจำกัดเนื่องจากปัจจุบันนี้รัฐบาลมีนโยบายรับข้าราชการใหม่เพิ่มขึ้นปีละ 2% ทำให้ตำแหน่งงานไม่เพิ่มขึ้น และผลกระทบจากการที่รัฐบาลลดค่าเงินบาททำให้ธุรกิจไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

จากการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร ในช่วงเดือน กรกฎาคม - กันยายน ในปี พ.ศ. 2524 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2524 : 23 - 24) พบว่าในจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดประมาณ 24 ล้านคน เป็นลูกจ้างรัฐบาล 5.7% ลูกจ้างเอกชน 16.02% นอกจากนั้นประกอบอาชีพส่วนตัว 29.02% ช่วยงานในครอบครัว 48.85% และเป็นนายจ้างเพียง 1.6% จากตัวเลขดังกล่าวแสดงว่าการจัดการศึกษาหวนมุ่งไปทำงานรับจ้าง เช่นการเข้ารับราชการหรือเป็นพนักงานในธุรกิจฝ่ายเอกชนเหมือนอย่างที่ผ่านมาแล้ว จะไม่สามารถแก้ปัญหการว่างงานได้ เพราะนอกจากตลาดแรงงานประเภทลูกจ้างจะมีขีดจำกัดในการรับแรงงานต่ำมากแล้วจนไม่มีความคล่องตัว ยังเป็นการละเลยต่อการเตรียมคนเพื่อออกไปสร้างงานโดยตรง แนวทางที่ถูกต้องจึงควรมุ่งให้คนที่ออกจากระบบการศึกษาและคนที่อยู่ในสภาพว่างงานทั้งหลาย ได้ประกอบอาชีพอิสระ

เพราะเหตุที่จริงแล้ว ผู้ประกอบอาชีพอิสระคือผู้ที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยตรง (สัญญา จัดตานนท์ 2521 : 2 อ้างอิงมาจาก Lewis : 1963) การเตรียมคนเพื่อออกไปสร้างงานแม้จะเป็นธุรกิจที่ขนาดเล็กที่สุด แต่ก็เป็นนโยบายแก้ปัญหาแรงงานอย่างถูกต้อง แทนที่จะมุ่งแต่เตรียมคนออกไปทำงานประเภทรับจ้างด้านเดียวอย่างที่เคยกระทำ

วชิรญา บัวศรี (วชิรญา บัวศรี 2525 : 16) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การแก้ปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษานั้น ควรกระตุ้นให้เยาวชนรู้จักอาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง คิดหามาหากิน มองเห็นช่องทางที่จะเลี้ยงชีพได้ด้วยการทำงานหลากหลายชนิด เลิกถูกงานใช้แรงกาย เลิกตั้งเข็มมุ่งไปทางสายเดียวที่หึงแคบทั้งชั้น คือพยายามเรียนให้สูงเพื่อรับราชการหรือเป็นลูกจ้างเอกชน ซึ่งถ้าไม่มีงานว่างก็ว่างงาน ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ถือว่าการศึกษาที่ได้รับมานั้นไม่ใช่การศึกษาเพื่องานอาชีพ แต่เป็นการศึกษาเพื่องานรับจ้าง

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน จึงควรเป็นไปในระบบการศึกษาเพื่องานอาชีพ อันหมายถึง การศึกษาที่บุคคลเมื่อได้รับการศึกษาแล้วมีความสามารถ มีความตั้งใจที่จะทำงานอาชีพได้ไม่ว่าจะเป็นอาชีพรับจ้างหรืองานอาชีพอิสระ หากได้ทั้งสองอย่างตามโอกาสอำนวย และทำให้ได้มีประสิทธิภาพ สังคมไทยจะต้องเปลี่ยนค่านิยมให้คนไทยเกิดความรู้สึกว่า อาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้าง หากเป็นอาชีพที่สุจริตแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่มิได้เกียรติเท่าเทียมกัน (ชม ภูมิภาค 2526 : 47)

คณะรัฐบาลได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการให้การศึกษามีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาการว่างงาน โดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งรัดดำเนินการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งการไปยังกรมวิชาการให้รับผิดชอบปรับปรุงแผนการศึกษาและพัฒนาโครงการแนะแนวอาชีพให้แก่ นักเรียน นักศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและฝึกหัดครู (จุฑาปริทัศน์ 2526 : 8) และยังได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 โดยเน้นในเรื่องทักษะการอาชีพและมุ่งปลูกฝังอุดมคติที่เกื้อหนุนในการประกอบสัมมาชีพ โดยเฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพอิสระ (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : ไม่มีเลขหน้า)

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นแสดงว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่จะแก้ปัญหการว่างงานของผู้มีการศึกษาในสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคตคือการกระตุ้นให้เยาวชนมองเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ รู้จักการวางแผนอาชีพในอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ไม่มุ่งที่จะประกอบอาชีพรับราชการหรือเป็นลูกจ้างเอกชนแต่เพียงด้านเดียว ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทดลองจัดกิจกรรมแนะแนวโดยมุ่งให้ข้อมูลด้านอาชีพ เพื่อให้เด็กเรียนเกิดแนวความคิดและมีทัศนคติต่ออาชีพที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนมองเห็นว่าอาชีพทุกอาชีพที่สุจริตและสังคมยอมรับ เป็นอาชีพที่มีคุณค่าและมีเกียรติเท่าเทียมกัน รู้ถึงคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนมองเห็นแนวทางในการเลือกอาชีพอย่างกว้างขวางขึ้น ถ้าเด็กเรียนจบการศึกษามาแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพรับราชการหรือเป็นลูกจ้างเอกชนได้ก็จะมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระแทน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทดลองผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการให้ข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. จะได้นำผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน
2. จะได้นำความแตกต่างของทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับนักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย
3. ช่วยให้เด็กเรียนได้มองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพกว้างขวางขึ้น อันอาจจะมีผลต่อการลดปัญหาการว่างงานหลังจากจบการศึกษาในอนาคตได้
4. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูแนะแนวหรือผู้ที่สนใจนำไปใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1.1 การให้ข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.1.2 การให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

2.2 ตัวแปรตาม คือทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การให้ข้อมูลด้านอาชีพหมายถึง การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้ข้อสนเทศด้านอาชีพแก่นักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวตามแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำความรู้และวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมาผสมผสานกับวิธีการให้ข้อมูลทางอาชีพตามหลักการแนะแนวแล้วกำหนดเป็นกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมุ่งจะให้ข้อสนเทศทางอาชีพ และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เรียกว่า โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

1.2 การให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย เป็นการให้ข้อมูลด้านอาชีพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพเหมือนกับข้อ 1.1 แต่นักเรียนจะได้รับข้อมูลโดยที่ผู้ดำเนินการทดลองจะบรรยายให้นักเรียนฟัง

2. อาชีพอิสระ หมายถึงอาชีพที่หารายได้เองโดยไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะ

ลูกจ้าง คืออาชีพต่อไปนี้

2.1 ผู้ทำงานส่วนตัว คือผู้ประกอบธุรกิจของตนเองหรือได้ดำเนินการร่วมกับผู้อื่นในรูปของห้างหุ้นส่วน โดยหวังผลกำไรในรูปของส่วนแบ่ง และไม่จ้างบุคคลอื่นมาทำงานในฐานะลูกจ้าง

2.2 นายจ้าง คือผู้ประกอบธุรกิจที่ตนเองเป็นเจ้าของเพื่อกำไร หรือส่วนแบ่ง และได้มีการจ้างบุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปมาช่วยทำงานในฐานะลูกจ้าง

3. ทักษะต่ออาชีพอิสระ หมายถึงความโน้มเอียงทางจิตใจที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติที่มีต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ หมายถึงกระบวนการให้ประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการเปลี่ยนแปลง โดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระทดสอบก่อน และหลังการทดลอง แล้วนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อดูว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่

5. กลุ่มทดลอง หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ โดยจัดกิจกรรมตามแบบโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

6. กลุ่มควบคุม หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

โรคิช (Rokeach. 1970 : 112) กล่าวว่าทัศนคติเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ นอร์ทและแชพแมน (North and Chapman. 1973 : 464) อธิบายว่าทัศนคติเป็นแบบแผนหรือกระบวนพฤติกรรมความคาดหวังหรือแนวโน้มของการตัดสินใจในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับอิทธิพลจากสังคม

เชฟเวอร์ (Cheever. 1977 : 168) ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือความโน้มเอียงที่จะตอบสนองไปในทางชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เชดส์คีย์ โฆวาลินธุ์ (เชดส์คีย์ โฆวาลินธุ์ 2520 : 38) ได้สรุปความหมายทัศนคติไว้ว่า หมายถึงความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ส. วาสนา ประมวลพจนานุกรม (ส. วาสนา ประมวลพจนานุกรม 2524 : 5) ได้สรุปลักษณะสำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งการตระเตรียมนี้เป็นการตระเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้

2. สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ จะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยได้ และบางครั้งไม่มีเหตุผล

3. หัตถคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและ เป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

4. หัตถคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายหัตถคติได้

5. หัตถคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีหัตถคติในเรื่องเดียวกัน แตกต่างกันได้หลายสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เชื้อชาติ เพศ เป็นต้น

6. หัตถคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากหัตถคติ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ถ้าการเรียนรู้และประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป หัตถคติก็น่าจะเปลี่ยนแปลงได้

ดังนั้นหัตถคตินี้จึงเป็นสิ่งที่กำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองในทางที่จะชอบหรือไม่ ชอบต่อบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ ตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ หัตถคติเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ ยังเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมไม่สามารถวัดได้ โดยตรงแต่สามารถอ้างอิงได้จากพฤติกรรมหรือการตอบสนองของบุคคลนั้นๆ

องค์ประกอบของหัตถคติ

หัตถคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน (Shaver, 1977 : 168-170) คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึงการรับรู้ของ บุคคลเกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของ บุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือการยอมรับหรือ ไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่ง

เปลี่ยนแปลงไป ทักษะของบุคคลนั้นก็จะเปลี่ยนไปด้วย

การเปลี่ยนทัศนคติ

ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชน หรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจและมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Triandis. 1971 : 143) ข้อมูลที่บุคคลได้รับ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองดีขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ สามารถแสดงค่านิยมให้ผู้อื่นทราบได้ และไม่ขัดต่อปฏิกิริยาที่ฝังไว้ (Triandis. 1971 : 152-153)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เฟสติงเจอร์ (Festinger. 1957 : 3-5 citing Triandis. 1971 : 78-79) ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ว่า เกิดจากความไม่สอดคล้องในตัวบุคคล ซึ่งความไม่สอดคล้องนี้เกิดจากการได้รับข้อมูลใหม่ หรือประสบเหตุการณ์ใหม่ซึ่งขัดแย้งกับความคิด ความเข้าใจเดิม บุคคลจึงต้องพยายามปรับเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง คือให้ความคิดสัมพันธ์กับพฤติกรรม โดยวิธีเปลี่ยนความคิดให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือพยายามหาข้อมูลมาสนับสนุนความคิดเดิมของตนเอง หรือหลีกเลี่ยงไม่รับข้อมูลที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

เชอร์ฟ และ เชอร์ฟ (Sherif and Sherif. 1969 : 93) ได้ตั้งทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติว่า ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้โดยมีความสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคม ประกอบด้วยความคิดที่เกี่ยวกับตนเองรวมอยู่ด้วย การเกิดทัศนคติ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิมกับข้อมูลที่ได้รับ ถ้าแหล่งข้อมูลเป็นตัวแทนของกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ข้อมูลที่ได้รับใหม่นี้จะทำให้บุคคลสงสัยว่า ทัศนคติของตนคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติตามข้อมูลที่ได้รับ เพราะเชื่อว่าถูกต้องตามมาตรฐานของกลุ่ม

ดังนั้นทัศนคติจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับระดับของการปรับ (Level of Adaptation) ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงแห่งการยอมรับ (Latitude of Acceptance) ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของตนเองและสังคม ช่วงแห่งการปฏิเสธ (Latitude of Rejection) ซึ่งเป็นไปตามความ

คิดเห็นของตนเองและสังคมเช่นกัน และยังมีช่วงอิสระ (Latitude of Noncommitment) ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงแห่งการยอมรับและช่วงแห่งการปฏิเสธ โดยปกติทัศนคติจะแสดงออกในรูปที่เหมาะสมกับสภาวะสังคม เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Triandis. 1971 : 87)

ฮอฟแลนด์ เจนนิสและเคลลี่ (Hovland, Janis and Koley. 1953 : 6-10) กล่าวถึงการเปลี่ยนทัศนคติตามทฤษฎีการเสริมแรงว่า ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเนื่องจากได้รับการเสริมแรง บุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพราะเคยได้รับการลงโทษ บุคคลก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น นอกจากนี้ทัศนคดียังขึ้นอยู่กับความสนใจ ความเข้าใจ การยอมรับ และสิ่งล่อใจ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 121) ได้สรุปเกี่ยวกับทัศนคติไว้ว่า การเกิดทัศนคตินั้นเกิดขึ้นได้หลายวิธี เช่นอาจจะเกิดจากการเลียนแบบ เกิดจากประสบการณ์ที่นำความพอใจหรือความทุกข์มาให้ จากการสังเกตและการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ เป็นต้น ฯลฯ ในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือสร้างให้เกิดทัศนคติใหม่ขึ้นในกลุ่มหรือในบุคคล จะต้องอาศัยระยะเวลาและกระบวนการหลายอย่าง ซึ่งแต่ละกระบวนการจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างให้เกิดทัศนคติแตกต่างกัน เช่น การให้ข้อเท็จจริงจะช่วยสร้างทัศนคติให้กับบุคคล ถ้าบุคคลนั้นยังไม่ค่อยเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้น การสื่อสารข่าวสารชนิดให้ข้อคิดเห็นทั้งด้านดีและด้านไม่ดีจะช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีกว่าให้ข้อคิดเห็นด้านเดียว ลักษณะของผู้สื่อสารที่น่าเชื่อถือ ก็มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติ นอกจากนี้การอภิปรายกลุ่มจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติหรือสร้างทัศนคติใหม่ได้

จากทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดกระทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคมก็อาจทำให้บุคคลปรับทัศนคติของตนให้เหมาะสมกับสภาวะของสังคมเพื่อช่วยให้ตนปรับตัวเข้ากับสังคมดีขึ้น นอกจากนี้การเสริมแรงและการเลียนแบบ ก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เช่นเดียวกัน

การวัดทัศนคติ

ชอว์ และ ไรท์ (Shaw and Wright. 1967 : 604 อ้างจากเชดสกีค โฆวาสิณรุ 2520 : 40) ได้แบ่งมิติของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติของบุคคลเป็นผลจากการที่บุคคลได้ประเมินสิ่งเร้า แล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรม

2. ทัศนคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพ และความเข้มโดยจะครอบคลุมช่วงของทัศนคตินั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง น้อย นั่นคือทัศนคติจะมีทั้งค่าทางบวกและทางลบ

3. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง

4. ทัศนคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้ากลุ่มเดียวกันอาจจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

6. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะคงที่ และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ

1. การศึกษาทัศนคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก

3. การศึกษาทัศนคติของบุคคลนั้นไม่ใช่เป็นการศึกษาเฉพาะทิศทางทัศนคติของบุคคลเท่านั้นแต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของทัศนคตินั้นๆด้วย

เทคนิคในการวัดทัศนคติ

เทคนิคในการวัดทัศนคตินั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติโดยวิธี Semantic Differential ของออสกู๊ดและผู้ร่วมงาน (Charles E. Osgood, George J. Suci and Percy H. Tannenbaum) ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติโดยศึกษาความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ของกลุ่มที่เราจะศึกษา โดยให้กลุ่มที่เราจะ

ศึกษาประเมินค่าคำคุณศัพท์ซึ่งมีความหมายตรงข้าม

คำคุณศัพท์ที่ใช้วัดทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ

1. องค์ประกอบทางด้านประเมินค่า (Evaluative Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกทางคุณค่าคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายในองค์ประกอบนี้ ได้แก่ ดี - เลว ชอบ - ไม่ชอบ ฉลาด - โง่
2. องค์ประกอบทางด้านศักยภาพ (Potential Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกทางด้านกำลังงาน อำนาจ ได้แก่ คำคุณศัพท์ประเภท แข็งแรง - อ่อนแอ หนัก - เบา ใหญ่ - เล็ก บอบบาง - หนาแน่น เป็นต้น
3. องค์ประกอบทางด้านกิจกรรม (Activity Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการเคลื่อนไหว กิจกรรม หรือกิริยาอาการต่างๆ เช่น ช้า - เร็ว ร่าเริง - หงอยเหงา กระตือรือร้น - เฉื่อยชา เป็นต้น

ลักษณะของมาตราวัด

โดยทั่วไปแล้วมาตราวัดประเภทนี้ประกอบด้วยความคิดรวบยอดในสิ่งที่ต้องการวัดและคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายหลายๆ คำคุณศัพท์หนึ่งขั้วกันแต่ละคู่เรียกว่ามาตราวัด (Scale) ขบวนการจัดอันดับคุณภาพที่จะให้ผู้ตอบเลือกประเมินนั้นอาจจะแบ่งออกเป็น 5 7 หรือ 9 ก็ได้ ออสกูตเสนอแนะว่ารูปแบบที่จะใช้มาตราวัดแบบ 7 ขั้ว เป็นแบบที่มีประสิทธิภาพในการทดสอบมากกว่าทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัยของผู้ตอบ ถ้าเป็นเด็กควรใช้มาตราวัดแบบ 5 ขั้ว (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 41 อ้างอิงมาจาก Osgood)

การสร้างมาตราวัด

1. เลือกความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งทำหน้าที่ของตัวแปรที่เป็นสิ่งเราให้บุคคลจัดอันดับคุณภาพหรือประเมินค่ามาตราวัดนั้น ความคิดรวบยอด (Concept) ในที่นี้อาจจะเป็นคำหรือวลี หรือจะเขียนเป็นประโยคยาวก็ได้แต่จะต้องมีความชัดเจนพอให้ผู้ตอบจะประเมินคำตอบได้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 100)
2. การสร้างมาตราวัด คือการเลือกคำคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดรวบยอดที่เราจะศึกษา ในการเลือกคำคุณศัพท์ที่อยู่ทั้งสองข้างของมาตราวัดนั้น คำคุณศัพท์บางคำมีคำตรงข้ามหลายคำ การเลือกควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความคิดรวบยอดที่เราจะศึกษา (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 40)

ผลการวิจัยของออสกูด พบว่า การอธิบายความคิดรวบยอดนั้น มักจะอธิบายได้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการประเมินค่า สัตยภาพ และ กิจกรรม ดังนั้นการสร้าง ก็อาจจะใช้ คำคุณศัพท์ที่วัดตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบที่กล่าวมาแล้ว หรืออาจจะใช้องค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติมก็ได้

วิเชียร เกตุสิงห์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้แบบสอบถามชนิด Semantic Differential ไว้ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 102)

1. ในแบบสอบถามชนิดนี้ จะต้องมีความชี้แจงวิธีการตอบ ความหมายของการตอบแต่ละข้อแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการตอบควรเน้นให้ผู้ตอบพยายามประมาณค่าทัศนคติหรือความรู้สึกทันทีที่เข้าใจข้อความในแต่ละข้อ กล่าวคือให้ใช้ความรู้สึกแรกสุดที่เกิดขึ้นมากกว่าการคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน และควรเน้นเรื่องความรู้สึกเฉพาะตัวมากกว่าที่จะให้ตอบตามความเป็นจริงแบบถูก - ผิด โดยอาศัยเกณฑ์ภายนอกอื่นๆ

2. ควรมีตัวอย่างการถาม - ตอบให้ดูก่อนที่จะตอบจริงในเรื่องที่ต้องการ เพราะแบบสอบถามชนิดนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก การเห็นสิ่งที่แปลกกว่าที่เคยพบอาจนำไปสู่ความรู้สึกต่อต้านได้ในบางครั้ง แต่ต้องระวังไว้ว่าคำแนะนำต่างๆนั้นควรเป็นการแนะนำวิธีตอบมากกว่าแนะนำคำตอบ

3. การคิดคะแนนสำหรับคำตอบแต่ละข้อ ให้คะแนนเป็น +3 +2 +1 0 -1 -2 -3 ถ้าคำคุณศัพท์ด้านซ้ายเป็นเชิงบวก เช่น ดี, รวดเร็ว, แข็งแรง เป็นต้น และถ้าการวางคำคุณศัพท์เป็นไปในทางตรงข้ามก็เปลี่ยนน้ำหนักกลับไปให้สอดคล้องกันด้วย ในกรณีที่พิจารณาเห็นว่าทำให้คะแนนบวกและลบอาจทำให้เกิดความยุ่งยาก เช่น ดูเข้าใจยาก หรืออาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการรวมหรือเฉลี่ยคะแนน ก็อาจเปลี่ยนน้ำหนักเป็น 1 2 3 4 5 6 ก็ได้ แต่ต้องไม่ลืมว่าการจะกำหนดน้ำหนักเป็น 1 - 7 หรือ 7 - 1 นั้นต้องพิจารณาตามลักษณะของ คำคุณศัพท์ว่าเป็นทางบวกหรือทางลบอยู่ทางด้านใด และในการแปลความหมาย ของ ทัศนคติในเรื่องใด ก็อาศัยการรวมคะแนนทุกข้อที่วัดเรื่องเดียวกันเข้าด้วยกันแล้วหารเฉลี่ยด้วย จำนวนข้อ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

ทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

จอลลี (Jolly. 1973 : 201) กล่าวว่าทัศนคติต่องานอาชีพเป็นรากแก้วของปัญหาการว่างงานในกลุ่มผู้มีการศึกษา การเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องนี้จะต้องเปลี่ยนที่ระบบการศึกษา

เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards. 1974 : 34) เชื่อว่าปริมาณของความต้องการทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปีนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง เป็นเพราะบุคคลหางานที่ต้องการทำไม่ได้ หรือเลือกงานจึงไม่มีงานทำและทำให้ต้องเรียนต่อไปอีก การศึกษาต่อของคนเป็นจำนวนมาก แท้จริงคือการว่างงานแฝงเนื่องจากทัศนคติต่ออาชีพยังไม่เหมาะสม

ประชุมสุข อาชีบบำรุง (ประชุมสุข อาชีบบำรุง 2517 : 21) กล่าวว่าประเทศไทยยังขาดงานอาชีพอีกมากมายที่ยังทำไม่เป็นการเป็นงานเหมือนในต่างประเทศที่เจริญแล้วเป็นเพราะอาจจะเนื่องมาจากความไม่เข้าใจ การมองข้ามความสำคัญ และยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง

การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่องานอาชีพบางประการของคนไทยนั้น พิจารณาได้จากความคิดเห็นของไพฑูรย์ เครือแก้ว (ไพฑูรย์ เครือแก้ว 2518 : 131-133) ที่ได้แสดงความเห็นต่อนิสัยในการเลือกอาชีพของคนไทยว่า คนไทยไม่นิยมชวนชวายเป็นคู่หู ทำงานหนักเพื่อความสำเสร็จในชีวิต คนไทยชอบทำงานเบาๆ ไม่ต้องค้นคว้ารับผิดชอบมาก ชอบมีฐานะที่ขึ้นอยู่กับผู้อื่น มีเงินเดือนกิน ไม่นิยมทำงานที่ใช้มือ ใช้แรงกาย และใช้ความสามารถที่ก่อให้เกิดผลผลิตทางเศรษฐกิจ คนไทยไม่นิยมเป็นพ่อค้า ถ้าจะดำเนินธุรกิจ คนไทยจะยึดความโก้เก๋ในการดำเนินงานมากกว่าเนื้อหาของงาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวิจิต แสงทอง (วิจิต แสงทอง 2520 : 41) ที่แสดงให้เห็นว่า คนไทยต้องการทำงานที่เป็นเจ้าใหญ่ๆโต ไม่ชอบประกอบธุรกิจด้วยตนเองให้เป็นลำเป็นสัน แต่ชอบทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น ไม่ชอบเสี่ยง ไม่หนักเอาเบา

สรุปได้ว่าคนไทยมีความนิยมในอาชีพรับจ้างที่มีเงินเดือนประจำ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างรัฐบาลหรือเอกชนมากกว่าการประกอบอาชีพอิสระ จึงปรากฏว่ามีบุคคลที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นต่างๆว่างงานอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่รู้ว่าจะทำอะไร หากไม่มีงานรับจ้างจากหน่วยราชการหรือเอกชน การว่างงานนั้นมิใช่จะเป็นปัญหาเฉพาะเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะก่อให้เกิด

ปัญหาทางสังคมด้วย เพราะหากคนว่างงานประกอบอาชีพอิสระอย่างสุจริตไม่เป็น ก็ย่อมจะหันไปทางทุจริต ปัญหาเช่นนี้จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะงักงัน ถ้าสามารถทำให้พลเมืองที่สำเร็จการศึกษาทุกระดับ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีความขยันขันแข็ง มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระได้ ปัญหาคนว่างงานย่อมจะน้อย เพราะทุกคนเมื่อไม่มีงานรับจ้างก็ย่อมจะสามารถมีความคิดริเริ่มทำงานอาชีพอิสระได้โดยลำพังคนเดียว หรือรวมกลุ่มกันได้

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับอาชีพอิสระในเมืองไทยนั้น สัตยญา จิตตานนท์ (สัตยญา จิตตานนท์ 2521 : 52-66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน พบว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพดีกว่ากลุ่มผู้ว่างงาน และผู้ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ในขณะที่ผู้ว่างงานส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ มีผู้ไม่ได้เข้าโรงเรียนเลยถึงร้อยละ 10 แต่ในกลุ่มผู้ว่างงานกลับไม่มีเลย และถ้าพิจารณาถึงการอาชีวศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างทักษะทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน ก็ปรากฏว่ามีผู้ประกอบอาชีพอิสระที่จบการศึกษาอาชีวศึกษาเพียงร้อยละ 3.77 ในขณะที่ผู้ว่างงานจบอาชีวศึกษาถึงร้อยละ 21.8 ตัวเลขนี้แสดงว่าผู้ว่างงานนอกจากจะได้รับการศึกษาสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระแล้วยังได้รับการฝึกอบรมหรือปลูกฝังวิชาชีพจากระบบการศึกษามากกว่าอีกด้วย แสดงว่าระบบการศึกษาอาจจะยังขาดประสิทธิภาพในด้านการฝึกอบรมคนเพื่อทำงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพอิสระกับความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ พบว่าความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นตัวแปรอิทธิพลที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่ออาชีพอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น แสดงว่าการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาการว่างงานได้ แต่วิธีการให้ประสบการณ์ทางอาชีพที่ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียนนั้นอาจจะยังไม่มีความเหมาะสมที่จะโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระได้ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อวัตถุประสงค์ในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระสำหรับนักเรียนชั้น ม. ๑

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลค่านอาชีพ

ข้อมูลค่านอาชีพคือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน หรือข้อความเกี่ยวกับอาชีพและสภาพการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เพื่อที่จะทดลองให้ข้อมูลค่านอาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาขอบข่ายของข้อมูลค่านอาชีพที่ควรให้กับเด็กและวิธีการต่างๆที่จะให้ข้อมูลค่านอาชีพ สำหรับนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวแก่นักเรียนดังนี้

ฮอพพอก (Hoppock, 1967 : 16) ได้เสนอแนะข้อมูลค่านอาชีพที่ควรให้กับเด็กดังนี้

1. โอกาสในการได้เข้าทำงาน ปัจจุบันมีความต้องการผู้ทำงานด้านนั้นๆหรือไม่ คาดว่าการจ้างงานในอาชีพนั้นๆจะเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลง
2. ลักษณะของงาน รายละเอียดของงาน ความรับผิดชอบของงาน ลักษณะทั้งในส่วนที่น่าชื่นชมและไม่น่าชื่นชมของงาน งานที่ต้องทำเป็นงานประจำ สัปดาห์ เดือน หรือปี
3. คุณสมบัติ เช่นทางค่านอาชูลุสเพศ ส่วนสูงและน้ำหนัก สภาพร่างกาย ความถนัด ความสนใจ การควบคุมทางกฎหมาย (มีการกำหนดให้มีใบอนุญาตหรือประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพหรือไม่ การได้รับสิ่งเหล่านั้นจะต้องมีเกณฑ์อย่างไร)
4. การศึกษาอบรม อาชีพนั้นๆต้องการผู้ที่จบการศึกษาในค่านใด ผู้สนใจควรเลือกรเรียนสาขาวิชาใด จะศึกษาได้ในสถานศึกษาใด มีการกำหนดให้มีประสบการณ์ค่านใดก่อนเข้าศึกษา
5. การเข้าประกอบอาชีพ การเข้าประกอบอาชีพครั้งแรกมีวิธีการอย่างไร โดยการสอบคัดเลือก โดยสมัครเข้าทำงานกับนายจ้างด้วยตนเอง โดยการลงทะเบียนไว้กับสำนักงานหรือลงทุนเปิดกิจการด้วยตนเอง และจะต้องใช้ทุนสักเพียงใดในการเปิด กิจการนั้นๆ
6. ความก้าวหน้าของงานอาชีพ สักส่วนของผู้ที่ได้รับความก้าวหน้าเป็นอย่างไร ก้าวหน้าทางค่านใดบ้าง จะต้องทำงานไปเวลานานเท่าใด จะต้องฝึกฝนเพิ่มเติมหรือไม่ หรือมีประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างไรบ้างจึงจะได้เลื่อนชั้น มีหนทางไปสู่อาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกันบ้างหรือไม่
7. ค่าตอบแทน ได้รับค่าจ้างตอบแทนประจำสัปดาห์ เดือน หรือปี โดยเฉลี่ยเป็นจำนวนเท่าใด การไปทำงานในท้องที่ต่างกันได้รับค่าตอบแทนสูงหรือต่ำกว่ากันเพียงใด
8. จำนวนผู้ประกอบอาชีพและการกระจายจำนวนผู้ประกอบอาชีพ มีผู้ประกอบอาชีพ

นั้นๆกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศ หรือรวมกันอยู่อย่างหนาแน่นในที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ อยู่หนาแน่นที่โน้นบ้าง และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพนั้น จะประกอบอาชีพนั้นๆในที่ใดก็ได้ หรือต้องไปอยู่ในท้องถิ่นใดโดยเฉพาะ สภาพการทำงานในต่างจังหวัดและในเมืองต่างกันหรือไม่ ถ้าต่างก็มีความต่างกันอย่างไร

๑. ข้อดีและข้อบกพร่อง

ผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ กล่าวว่า เขาชอบอะไรมากที่สุด และไม่ชอบอะไรมากที่สุด เกี่ยวกับงานของเขา

ซึ่งโมงการทำงานสม่ำเสมอหรือไม่ มีการทำงานล่วงเวลาหรือไม่

มีการให้หยุดพักผ่อนอย่างไร

มีการว่าจ้างโดยตลอดสม่ำเสมอหรือเป็นฤดูกาล

มีวิถีการทำงานสั้นกว่าปกติหรือไม่ ตัวอย่าง เช่น นักกีฬาอาชีพ

ทักษะในการประกอบอาชีพนั้นนำไปใช้ในการประกอบอาชีพอื่นได้อย่างไรหรือไม่

งานนั้นเป็นงานที่เสี่ยงต่ออันตรายหรือไม่

เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นซึ่งมีข้อกำหนดด้านความสามารถ และการฝึกอบรมในระดับเดียวกันมีสิ่งใดบ้างที่ดึงดูดใจให้ประกอบอาชีพมากกว่า ✓

ขอขยายการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน

การให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นมา ทั้งนี้ เพราะขบวนการเลือกอาชีพเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในระยะยาวและค่อยเป็นค่อยไป (จำเนียร ช่วงโชติ วารารัตน์ รงคปราชญ์ และสมัย จิตหมวด 2525 : 150) แต่เนื่องจากการเรียนในระดับประถมศึกษาของไทยนั้นยังไม่ได้เน้นในเรื่องการแนะแนวอาชีพอย่างจริงจังจึงไม่มีคาบสำหรับ จิตกิจกรรมแนะแนวเหมือนในหลักสูตรมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาขยายของการให้ข้อมูลด้านอาชีพทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับจิตกิจกรรมให้ข้อมูลด้านอาชีพซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อันเนื่องด้วยมีวัยใกล้เคียงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษามากที่สุดได้รับข้อมูลด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องกัน

ขอช่วยการให้ข้อมูลคณาชีพในระดับประถมศึกษา

1. ในระดับประถมศึกษาตอนต้น นักเรียนอายุยังน้อยและยังไม่สนใจการเลือกอาชีพอย่างแท้จริง จึงควรให้นักเรียนได้รู้จักอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่นว่ามีอาชีพอะไรบ้าง และงานอาชีพนั้นมีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร

2. ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรให้นักเรียนรู้จักอาชีพต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของวิชาต่างๆ ที่เรียนว่า มีประโยชน์อย่างไรต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อไปในอนาคต ควรเน้นให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญของการมีอาชีพ การเลือกอาชีพ ปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ และมีความเข้าใจว่าอาชีพต่างๆ จะต้องพึ่งพากันอย่างไร

3. ในระดับมัธยมศึกษา กรมเพชร ฉัตรสุกกุล (กรมเพชร ฉัตรสุกกุล 2521 : 31) ได้เสนอแนะถึงการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาว่า ควรให้เด็กได้มีโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัวและความสามารถ นอกจากนี้ควรให้นักเรียนได้รู้เกี่ยวกับโลกอาชีพอย่างกว้างขวาง และอาจหาความรู้จาก ความคุ้นเคยกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสการศึกษาและอาชีพที่จะออกไปปฏิบัติ ควรให้เด็กรู้จักเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาและอาชีพที่ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้

วิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพ

การให้ข้อมูลด้านอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยวิธีสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม เป็นวิธีที่สะดวกและเป็นที่ยอมรับ ยอพอค (Hoppock, 1967 : 351-353) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีสอนนักเรียนเป็นกลุ่มว่าทำให้ประหยัดเวลา บรรทัดกับประมาณ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพิจารณาปัญหาทั่วไปร่วมกัน และยังเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาคือนักเรียนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับครูมากขึ้น และทั้งยังเป็นการช่วยให้ครูแนะแนวได้ใช้เวลาเต็มที่ในการแนะแนวทำให้งานของเขามีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับวิธีการให้ข้อมูลที่จะให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตรงข้อเท็จจริงที่สุด ไม่บิดเบือนและไม่มียอคติของผู้ให้คำปรึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบก็คือ การสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลจากตนเอง เช่น จากเอกสาร หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้นๆ โดยตรง (วัชร ทรัพย์มี 2523 : 168)

การให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนเป็นกลุ่มทำได้โดยจัดกิจกรรมหลายประเภทด้วยกัน ในการสร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมเหล่านี้คือ

1. การค้นคว้าข้อมูลด้านอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าอาชีพที่นักเรียนสนใจอย่างละเอียด กระบวนการคือ ให้นักเรียนเลือกอาชีพที่นักเรียนสนใจหรือค้นหาอาชีพหนึ่งจากหนังสือ "การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ(ประเทศไทย)" เมื่อได้ชื่ออาชีพแล้ว ก็ให้ไปค้นคว้ารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพนั้น แล้วออกมารายงานสั้นๆ โดยเน้นรายงาน 2 ประเด็น คือ สิ่งที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับอาชีพนั้นและแหล่งที่ไปค้นคว้า เมื่อสิ้นสุดการรายงานแล้วควร เปิดให้มีการอภิปรายและซักถาม

2. การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ เป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพโดยตรงจากผู้ประกอบการอาชีพนั้นๆ การสัมภาษณ์อาชีพมีจุดประสงค์เพื่อ เปิดโอกาสให้นักเรียนเสริมทักษะในการรู้จักวิธีการสัมภาษณ์ ทำความคุ้นเคยกับผู้ประกอบการอาชีพในอาชีพที่นักเรียนสนใจ การได้มีโอกาสได้รับความรู้ความเข้าใจในอาชีพ ทักษะติดต่ออาชีพของบุคคลที่ประกอบการอาชีพโดยตรง ผลพลอยได้จากการสัมภาษณ์อาชีพ คือนักเรียนได้ทราบถึงการเตรียมตัวที่จะเข้าประกอบอาชีพนั้น หรือบางกรณีอาจได้ทำงานพิเศษ ซึ่งก่อนไปสัมภาษณ์ นักเรียนและครูควรจะช่วยกันทำข้อคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์ และระหว่างการสัมภาษณ์ควรจะมีการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ หรือใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกเอาไว้ อาจจะมีการถ่ายภาพการประกอบการอาชีพนั้นๆจากหนังสือ เมื่อสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลมาอภิปรายกันในห้องเรียน ซึ่งอาจจะมีการเปิดเครื่องบันทึกเสียงพร้อมทั้งมีภาพที่เตรียมไว้มาแสดงประกอบการอภิปราย

3. การแสดงบทบาทสมมติ คือการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของอาชีพแต่ละประเภท เมื่อจบการแสดงแล้วจะมีการอภิปรายในเรื่องเหล่านั้น

4. การประชุมแก้ปัญหาด้านอาชีพจากกรณีตัวอย่าง เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาด้านอาชีพซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ข้อคิดว่า ในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบใดบ้าง

5. การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่หรือทัศนศึกษา การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อหาความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพหรือสถานที่เรียนต่อนั้น เป็นการให้ความรู้ด้วยการให้นักเรียนได้

มีประสบการณ์โดยตรง ได้พบเห็นด้วยตนเองและได้ลงมือกระทำเองนับว่าเป็นวิธีกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและสถานที่ศึกษาต่อที่ให้ผลดีมากโดยวิธีหนึ่ง

6. ให้นักเรียนสำรวจอาชีพในชุมชน โดยให้นักเรียนไปสัมภาษณ์หรือสอบถามพนักงาน หรือช่างฝีมือตามโรงงาน หรือผู้ประกอบการอาชีพตามบริษัท ร้านค้า ส่วนราชการต่างๆ ถึงลักษณะการทำงานนั้น แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อให้เข้าใจถึงงานอาชีพนั้นดียิ่งขึ้น

7. การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มมีจุดประสงค์เพื่อฝึกหัดให้นักเรียนคิดรู้จัก วิพากษ์วิจารณ์และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ การอภิปรายกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการแนะแนวหมู่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การอาชีพหรือส่วนตัวและสังคมได้เป็นอย่างดี กระทำโดยการเลือกปัญหาซึ่งอาจจะเป็นปัญหาจากประสบการณ์ของผู้แนะแนวหรือปัญหาที่สำคัญอันมีค่า การแก้การสนใจ และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แนะแนวร่วมด้วยในการตั้งคำถามนำ นำการอภิปราย สรุปผล หาข้อยุติ และการประเมินผลการอภิปรายในสุดท้าย

งานวิจัยเกี่ยวกับการให้ข้อมูลด้านอาชีพ

ฮอปพอก (Hoppock. 1967 : 379-380) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชา ทางด้านข้อมูลอาชีพไว้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านอาชีพ ทำให้ลดการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน

2. การให้ข้อมูลทางด้านอาชีพ เพิ่มขอบข่ายความสนใจของนักเรียนที่มีต่ออาชีพต่างๆ

3. การให้ข้อมูลด้านอาชีพ เพิ่มพูนความรู้ทางอาชีพให้แก่นักเรียน

สำหรับการวิจัยในเมืองไทย สัญญา จิตตานนท์ (สัญญา จิตตานนท์ 2521 : 66) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพอิสระ กับความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ พบว่าความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นตัวแปรอิทธิพลที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

และปราโมทย์ เจนการ (ปราโมทย์ เจนการ 2523 : 93-97) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการ 100 คน และเป็นลูกจ้าง 100 คน พบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 73 เคยได้รับประสบการณ์และฝึกหัดเกี่ยว

กับอาชีพนั้นๆ มาก่อน และปัจจัยที่สนับสนุนการเข้าสู่อาชีพของผู้ประกอบการนั้นมีพื้นฐานที่สำคัญคือ อาชีพค้าขาย และผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอบรมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการไว้ว่า ควรเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการศึกษาวชิชาชีพให้เยาวชนมองเห็น ความสำคัญไม่ถูกหมิ่นเหยียดหยามวิชาชีพ ส่งเสริมและกระตุ้นให้เยาวชนมีความสนใจไม่หาการฝึกหัด อาชีพให้เป็นความรู้ความสามารถเฉพาะตัวที่จะใช้ประกอบอาชีพได้และการจัดกิจกรรมควรจะทำให้ เป็นประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะการทัศนศึกษาและดูงานเกี่ยวกับธุรกิจการฝึกหัดทำจริงในสถานประกอบการต่างๆ

แสดงว่าข้อมูลด้านอาชีพน่าจะมีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระและการที่จะปลูกฝังทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์จากอาชีพอิสระต่างๆ ด้วย จึงจะช่วยให้ นักเรียนมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระดีขึ้น และควรกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจในเรื่องการฝึกหัดวิชาชีพให้เป็นความรู้ความสามารถเฉพาะตัวที่จะใช้ประกอบอาชีพได้

การสร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ในการสร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีแบบแผน จึงได้จัดกิจกรรมย่อยโดยยึดหลักตามวิธีการเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ผกา สัตยธรรม 2524 : 8-17)

1. จุดมุ่งหมาย
2. ความกิตราวยอด
3. เนื้อหา
4. กิจกรรม
5. สื่อการสอนหรืออุปกรณ์การสอน
6. การประเมินผล

1. จุดมุ่งหมาย การเขียนจุดมุ่งหมายทุกครั้ง ต้องคำนึงว่าต้องการให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์อะไรบ้าง และเป็นการกำหนดขอบเขตของการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

จุดมุ่งหมายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป เป็นการกำหนดขอบเขตกว้างๆ ของสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน

1.2 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นแนวทางที่ครูจะสามารถสังเกตได้ว่านักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ครูสามารถเห็นได้ชัด จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจึงประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 3 ประการ คือ

1. ครูสามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมที่แสดงออกได้ เช่น บอก เล่า อภิปราย แสดงวิธีแยก เป็นต้น

2. มีมาตรการที่จะช่วยวัดความสำเร็จเชิงพฤติกรรมจากสิ่งที่คุณเรียนแสดงให้เห็น เช่น นักเรียนสามารถบอกวิธีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างน้อยที่สุด 5 ข้อ

3. ใช้ในการประเมินผลจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. ความคิดรวบยอด จะต้องเขียนความคิดซึ่งเป็นจุดเด่นของเรื่องที่เรียนที่ต้องการให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญ

3. เนื้อเรื่อง การเรียงเนื้อเรื่องควรพิจารณาเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับวัยของเด็กนักเรียน คือ ไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป มีสิ่งที่น่าสนใจตามวัยของเด็ก

4. กิจกรรม การจัดกิจกรรม ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เป็นผู้คิดและเป็นผู้ปฏิบัติเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ปฏิบัติเองและเห็นผลของการกระทำของตนเองเป็นประสบการณ์ตรง ผลที่รับย่อมซึมซาบและฝังลึกอยู่ในจิตใจมากกว่า การจัดกิจกรรมจึงนิยมใช้ระบบให้นักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ครูเป็นผู้แนะนำและให้ความช่วยเหลือ หลักสำคัญของการจัดกิจกรรม คือ ต้องจัดลำดับขึ้นจากสิ่งง่ายไปหาสิ่งที่ยาก หรือจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดแล้วจึงขยายกว้างออกไป จึงจะเป็นการง่ายแก่เด็ก เพราะเด็กได้มีโอกาสเห็น สัมผัส และใกล้ชิดกับสิ่งรอบตัวมากกว่าสิ่งที่อยู่ห่างไกลออกไป

5. สื่อการสอนหรืออุปกรณ์การสอน เป็นส่วนประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น การจัดหาอุปกรณ์ ควรจัดให้เหมาะสมกับบทเรียน และควรคำนึงถึงความประหยัด

6. การประเมินผล ควรทำเป็นรูปแบบที่เป็นหลักฐาน ซึ่งการประเมินผลทำได้หลายแบบ คือ

6.1 การสังเกต

6.2 การใช้วจาซักถามและการสัมภาษณ์

6.3 การตรวจงานภาคปฏิบัติ

6.4 การทดสอบด้วยข้อเขียน และวจา เช่น ให้นักเรียนตอบคำถามสั้นๆ หรือให้ตอบปากเปล่าเพื่อทดสอบความเข้าใจแล้วให้คะแนน

สำหรับการให้ข้อมูลด้านอาชีพในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพขึ้น โดยนำความรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่ว่า การเกิดทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือการได้รับประสบการณ์ จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบในด้านใด ด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปทัศนคติก็จะเปลี่ยนแปลงด้วย ดังนั้นการได้รับข้อมูลใหม่หรือการได้รับประสบการณ์ จึงอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ซึ่งจะทำให้ องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย อันจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ ผู้วิจัยจึงได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ เกี่ยวกับอาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ทางบวกที่มีต่ออาชีพอิสระ

สำหรับการให้ข้อมูลด้านอาชีพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวโดยจัด เป็นกิจกรรมทั้งหมด 7 กิจกรรม ใช้เวลา 18 คาบ โดยใช้เวลาในชั้นเรียน 12 คาบ นอกเวลาเรียน 6 คาบ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลทางอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

วิธีดำเนินการ

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 230 คน ของโรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ได้จากประชากรดังกล่าว จำนวน 60 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ให้นักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดตอบแบบสอบถามวิทัศนคติต่ออาชีพอิสระ
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่กำหนดให้ คัดเลือกเอาแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้
3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาเรียงลำดับคะแนนจากสูงลงมาต่ำ คัดเลือกเอากลุ่มที่ไล่คะแนนต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ 30 (P_{30})
4. สุ่มนักเรียนเหล่านี้เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เพื่อสะดวกในการดำเนินการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขั้นตอนในการร่างดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติ ขอบข่ายของการแนะแนวอาชีพทั้งในระดับประถม และมัธยมศึกษา ตลอดจนวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนและวิธีการเขียนแผนการสอน

2. นำความรู้ในข้อ 1 มากำหนดโครงสร้างใหญ่ๆ ของลำดับขั้นตอนการให้ข้อมูลด้าน อาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ในขั้นนี้จะให้นักเรียนได้รับความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับความหมายของอาชีพ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของอาชีพ โลกของงานชุมชน และให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของการประกอบอาชีพ โดยจัดเป็นกิจกรรมย่อย 1 กิจกรรม ใช้ เวลาในห้องเรียน 1 คาบเรียน

2.2 กระตุ้นความสนใจในอาชีพ โดยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในด้านอาชีพ มีความเข้าใจว่าอาชีพต่างๆ ต้องพึ่งพากันอย่างไร งานอาชีพแต่ละชนิดมีประโยชน์ ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร รวมทั้งให้รู้ว่าการวางแผนอาชีพในอนาคตควรคำนึงถึงองค์ประกอบ ใดบ้าง โดยจัดเป็นกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรมใช้เวลาในชั้นเรียน 4 คาบ

2.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการว่างงานในสังคมไทย เป็นการให้ข้อมูลเพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ว่าเขาควรจะทำอย่างไรในอนาคต จัดเป็นกิจกรรมย่อย 1 กิจกรรม ใช้เวลาในชั้นเรียน 1 คาบ

2.4 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระ มุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางบวกต่อ อาชีพอิสระ ใฝ่มองเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ โดยการประชุมแก้ปัญหาทางอาชีพจาก กรณีตัวอย่าง การสำรวจอาชีพอิสระในชุมชน การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ หรือการค้นคว้า ประวัติของผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ ศึกษาสถานประกอบการที่เฟื่องฟูเกี่ยวกับอาชีพ อิสระ ผู้วิจัยได้จัดเป็นกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม ใช้เวลาในชั้นเรียน 6 คาบ นอกเวลาเรียน 6 คาบ

โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวนี้มีทั้งหมด 7 กิจกรรม จะใช้เวลารวมทั้งสิ้น 18 คาบ โดย ใช้เวลาในชั้นเรียน 12 คาบ นอกเวลาเรียน 6 คาบ

3. นำชุดโปรแกรมที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแนะแนวอาชีพจำนวน

3 ทานตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

4. ทดลองใช้เครื่องมือ โดยนำไปทดลองจัดกิจกรรมกับนักเรียนม. 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อศึกษาปัญหาและแก้ไขให้เหมาะสม

โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

โปรแกรมที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	เวลา
1	ความรู้เรื่องอาชีพและการประกอบอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนได้ทราบความหมายของอาชีพ ประโยชน์และประโยชน์ของการประกอบอาชีพ	1 คาบ
2	อาชีพที่ฉันคุ้นเคย	ให้นักเรียนรู้จักลักษณะการทำงาน ของอาชีพต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และช่วยให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของอาชีพที่สุจริตต่างๆ	3 คาบ
3	ข้อควรคำนึงในการวางแผนอาชีพในอนาคต	เพื่อให้นักเรียนได้ทราบองค์ประกอบที่ควรพิจารณาสำหรับการวางแผนอาชีพในอนาคต	1 คาบ
4	ปัญหาการว่างงาน	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการว่างงานในสังคมไทยและมองเป็นความสำคัญ	1 คาบ

โปรแกรมที่	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	เวลา
5	อาชีพอิสระ	ของอาชีพอิสระ เพื่อให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ ของการประกอบอาชีพอิสระ	1 คาบ
6	การสำรวจอาชีพอิสระ ในชุมชน	เพื่อให้นักเรียนได้ทราบข้อมูล เกี่ยวกับอาชีพอิสระในชุมชนมาก ขึ้น และให้มีโอกาสได้ทราบข้อ มูลด้านอาชีพโดยได้รับประสบการณ์ จากผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ นักเรียนสนใจโดยตรง	6 คาบ
7	การหัดศึกษาเพื่อ งานด้านอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ ตรงในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพอิสระ มากขึ้น และให้ได้รับทราบข้อมูล จากแหล่งอาชีพจริงๆ	5 คาบ

หมายเหตุ 1 คาบใช้เวลา 50 นาที

2. การให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย ผู้วิจัยจัดทำขึ้นให้มีเนื้อหาใกล้เคียง
กับเนื้อหาในโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ แต่จะต่างกันที่วิธีการให้ข้อมูลซึ่งจะใช้วิธีการบรรยาย
และจำนวนคาบที่ใช้ในการสอนจะสั้นกว่าเนื่องจากไม่ต้องใช้เวลาให้นักเรียนทำกิจกรรม จึงใช้
เวลาเพียง 8 คาบ

คาบที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา
1	เพื่อให้นักเรียนได้ทราบความหมายของอาชีพ และความสำคัญของการประกอบอาชีพ	ให้นักเรียนได้ทราบความหมายของอาชีพ ประเภท กลัะประโยชน์ของการประกอบอาชีพ
2-3	ให้นักเรียนได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และมองเห็นประโยชน์ของอาชีพ สุจริตที่มีต่อสังคม	ครูเลือกอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนแล้วนำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่มีในหนังสืออนุกรมแนะแนวอาชีพมาอ่านให้นักเรียนฟังและบอกประโยชน์ของอาชีพนั้นที่มีต่อสังคม
4	เพื่อให้นักเรียนทราบองค์ประกอบที่ควรพิจารณาสำหรับการวางแผนในอนาคต	ครูบรรยายให้นักเรียนฟังว่าการวางแผนอาชีพในอนาคตควรคำนึงถึงองค์ประกอบใดบ้าง โดยยกตัวอย่างรายการติดตามที่มีอยู่ในกิจกรรมที่ 3 ของโปรแกรมแนะแนวอาชีพ
5	เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการว่างงานในสังคมไทยและมองเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ	ครูนำข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2526 ตามเนื้อหาในกิจกรรมที่ 4 ไปชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงภาวะการว่างงานในปัจจุบันและอธิบายบทบาทของอาชีพอิสระที่จะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้

คาบที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา
6	เพื่อให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระมากยิ่งขึ้น	ครูอ่านตัวอย่างกรณีศึกษาที่ปรากฏในโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ แล้วอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าการประกอบอาชีพอิสระมีประโยชน์อย่างไร
7	เพื่อให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระมากขึ้น	ครูยกตัวอย่างของผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ (โดยนำข้อมูลจากที่นักเรียนในกลุ่มทดลองไปสัมภาษณ์มา)
8	เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระ	ครูบรรยายประสบการณ์ที่ได้พบเห็นจากการที่พานักเรียนในกลุ่มทดลองไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีพอิสระ

3. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของออสกู๊ด (Osgood) เป็นแบบ Semantic Differential. โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 3.1 เลือกความถี่รวมข้อที่จะเป็นสิ่งเร้า
- 3.2 พิจารณาเลือกคำคุณศัพท์ที่เหมาะสมแล้วหาคำตรงข้าม
- 3.3 หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามด้วยวิธี Face Validity โดยนำคำคุณศัพท์ที่หาคำตรงข้ามเป็นคู่ๆ เสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทย ทางด้านการวัดทัศนคติ

และทางด้านการแนะแนวอาชีพจำนวน 9 ท่าน ภูความเหมาะสมของคำคุณศัพท์

3.4 นำคำคุณศัพท์เหล่านี้มาสร้างเป็นสเกล การเรียงลำดับและทิศทางของสเกลทำโดยวิธีการสุ่ม เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ตอบชี้เครื่องหมายตอบแบบสอบถามในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามข้อที่ผ่านมาย่างขึ้นโดยไม่พิจารณาคำคุณศัพท์ของแต่ละสเกลโดยละเอียด

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วนั้นไปให้นักเรียนที่อยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน อ่านและพิจารณาทั้งข้อคำถามและวิธีการตอบ เพื่อว่านักเรียนมีความเข้าใจถูกต้องตามที่ผู้วิจัยจะวัดหรือไม่

3.6 ทดลองใช้เครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปให้นักเรียน 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตอบแบบสอบถามแล้วนำไปตรวจให้คะแนน

3.7 หากค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยนำคะแนนของแต่ละคนมาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ตัดเอา 25% ของกลุ่มสูง และ 25% ของกลุ่มต่ำมาหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละสเกลโดยการทดสอบค่าที (t-test) เลือกสเกลที่ค่า t ไม่ต่ำกว่า 1.75 ได้ทั้งหมด 15 สเกล ดังในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

สเกล	t
ชอบ - ไม่ชอบ	5.3 **
น่าสนใจ - ไม่น่าสนใจ	7.6 **
ก้าวหน้า - ไม่ก้าวหน้า	8.0 **
ดี - ไม่ดี	4.24 **
ร่ำรวย - ยากจน	6.6 **
ลำบาก - สบาย	6.6 **

สเกล	t
ฉลาด - โง่	5.75 **
มั่นคง - ไม่มั่นคง	4.8 **
การศึกษาสูง - การศึกษาค่ำ	5.3 **
งานเบา - งานหนัก	2.96 **
รายได้สูง - รายได้น้อย	5.7 **
กระตือรือร้น - เฉื่อยชา	5.5 **
ขยัน - เกียจคร้าน	3.7 **
สำคัญ - ไม่สำคัญ	6.1 **
มีเกียรติ - ไม่มีเกียรติ	6.4 **
** p < .01	

3.8 หาค่าความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่า α (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า α .805

ตัวอย่างแบบสอบถาม

"ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่ออาชีพอิสระ"

ชอบ	+ 3	+ 2	+ 1	0	- 1	- 2	- 3	ไม่ชอบ
ไม่สนใจ	- 3	- 2	- 1	0	+ 1	+ 2	+ 3	สนใจ
ไม่ก้าวหน้า	- 3	- 2	- 1	0	+ 1	+ 2	+ 3	ก้าวหน้า

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าขีด	/	ในช่อง + 3	ให้คะแนน 7	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง + 2	ให้คะแนน 6	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง + 1	ให้คะแนน 5	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง 0	ให้คะแนน 4	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง - 1	ให้คะแนน 3	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง - 2	ให้คะแนน 2	คะแนน
ถ้าขีด	/	ในช่อง - 3	ให้คะแนน 1	คะแนน

การดำเนินการทดลอง

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระโดยให้ทำกิจกรรมที่ 1 คือ กิจกรรมความรู้เรื่องอาชีพและการประกอบอาชีพ
2. ทำการทดสอบก่อน (Pre - test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการให้ข้อมูลด้านอาชีพกับกลุ่มทดลอง โดยสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย
4. หลังจากเสร็จสิ้นการสอน นำแบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระมาทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง (Post - test)
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทฤษฎีสถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนน (Variance) ใช้สูตร

(Ferguson. 1971 : 62)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (Edwards. 1958 : 139)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าวิกฤตที่ใช้ใน t - distribution
	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของการกระจายของคะแนนในกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของการกระจายของคะแนนในกลุ่มต่ำ
N_H	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มสูง
N_L	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มต่ำ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ Coefficient Alpha

(Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{S_{x1}^2}{S_{xt}^2} \right]$$

α_k	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
k	แทน	จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
S_{x1}^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม
S_{xt}^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนก่อนสอบ และหลังสอบของ กลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Sample. (Ferguson. 1971 : 155)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{[N \sum D^2 - (\sum D)^2] / (N-1)}}$$

เมื่อ	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

5. ทดสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของการสอน 2 วิธี โดยใช้

t-test, Independent Sample. (Ferguson, 1971 : 173)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1) s_1^2 + (N_2 - 1) s_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \cdot \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	N_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	N_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
	s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของการกระจายของคะแนนในกลุ่มทดลอง
	s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของการกระจายของคะแนนในกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลองและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนดิบ
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
ΣD	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบครั้งแรกและการทดสอบครั้งหลังในกลุ่มทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างจากการทดสอบครั้งแรกและการทดสอบครั้งหลังในกลุ่มทดลองแต่ละตัว ยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าวิกฤติ ที่ใช้ในการแจกแจงแบบ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ของนักเรียนก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองให้ข้อมูลค่านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

1. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระก่อนการทดลองของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระก่อนการทดลองของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	30	68.4	46.24	- .769
กลุ่มควบคุม	30	69.5	15.21	

$$t_{.01} (58) = 2.3933$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2 ปรากฏว่า คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

	N	$\bar{X}$	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	30	68.4	425	8587	8.25**
หลังการทดลอง	30	82.6			

$$t_{.01} (29) = 2.462$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 ปรากฏว่า คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของ นักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมแนะแนวตามโปรแกรมกิจกรรม แนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียน ที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวจะมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มขึ้นจากก่อนการ ทดลอง

3. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t
กลุ่มทดลอง	30	82.6	114.7041	.8196
กลุ่มควบคุม	30	80.6	64.096	

$$t_{.01}(58) = 2.3933$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยายมีคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยผู้วิจัยได้ทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยเปรียบเทียบวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพซึ่งจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทดลองผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นต่อการเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้น ม. 1
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยาย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มขึ้นจากการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ในการทดลองครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด คือ

1. โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ 7 กิจกรรม ใช้เวลา 18 คาบ แบ่งเป็นใช้เวลาในชั้นเรียน 12 คาบ นอกเวลาเรียน 6 คาบ
2. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีออสกู๊ด (Osgood.) เป็นแบบ Semantic Differential Scale. ประกอบด้วย คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันจำนวน 15 คู่ แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น .805

การดำเนินการทดลอง

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระโดยให้ทำกิจกรรมที่ 1 คือกิจกรรมความรู้เรื่องอาชีพและการประกอบอาชีพ
2. ทำการทดสอบก่อน (Pretest) โดยให้นักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดตอบแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
3. คัดเลือกเอากลุ่มที่ได้คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระต่ำกว่าค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 (P30) แล้วสุ่มนักเรียนเหล่านี้เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
4. ให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพให้กลุ่มทดลองโดยใช้เวลาทั้งหมด 17 คาบ ใช้เวลาในชั้นเรียน 11 คาบ นอกเวลาเรียน 6 คาบ แล้วสอบวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ (Posttest) ส่วนกลุ่มควบคุมให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีการบรรยายโดยใช้เนื้อหาเดียวกัน แต่ใช้เวลาน้อยกว่าเนื่องจากไม่ต้องใช้เวลาสำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมจึงใช้เวลาเพียง 7 คาบ แล้วสอบวัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ (Posttest) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample
2. เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent Sample

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังการทดลองมีคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนม.1 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังการทดลองมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลด้านอาชีพ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) และส่งผลให้องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกที่มีต่ออาชีพอิสระ (Affective Component) ดียิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระในทางบวกเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติที่เชื่อว่าทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน

คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในด้านใดด้านหนึ่งทัศนคติของบุคคลก็จะเปลี่ยนไปด้วย (Shaver, 1977 : 168-170) การได้รับข้อมูลใหม่หรือการได้รับประสบการณ์ใหม่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Triandis, 1971 : 143)

ดังนั้นการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียนโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ จึงเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพอิสระ และมีผลต่อแนวโน้มของพฤติกรรมในการที่จะประกอบอาชีพอิสระในอนาคตได้ ถ้ามีองค์ประกอบอื่นที่สนับสนุน เช่น มีความสามารถที่เหมาะสม มีประสบการณ์ที่เอื้ออำนวย หรือมีทุนทรัพย์ในการลงทุน เป็นต้น

2. นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ โดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระแตกต่างกันจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อให้นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ กับนักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยายมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นโปรแกรมสมมติฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ประการแรก คือ ทั้งสองกลุ่มจะได้รับเนื้อหาของข้อมูลด้านอาชีพที่ใกล้เคียงกันมาก เพราะผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มทดลองก่อนแล้วจึงนำเนื้อหาที่ได้จากกลุ่มทดลองไปบรรยายให้กับกลุ่มควบคุม ตัวอย่างเช่น นักเรียนในกลุ่มทดลองได้ไปทัศนศึกษาเพื่อดูงานด้านอาชีพที่ร่วมเพาะพันธุ์ปลากระพงและโรงงานผลิตรองเท้า ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมก็จะนำข้อมูลที่พบเห็นจากการทัศนศึกษามานำบรรยายให้ฟัง ดังนั้นนักเรียนในกลุ่มควบคุมถึงแม้จะไม่ได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองแต่ก็ได้รับข้อมูลทางอ้อมจากผู้บรรยาย นอกจากนี้ผู้บรรยายยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามด้วย จากผลการวิจัยของสัจฉา จิตตานนท์ (สัจฉา จิตตานนท์ 2521 : 66) พบว่าข้อมูลด้านอาชีพเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ดังนั้นเมื่อทั้งสองกลุ่มได้รับข้อมูลด้านอาชีพที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน จึงมีผลให้คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระเพี้ยนไม่แตกต่างจากกันด้วย ประการที่สองอาจจะเกิดจากตัวแปรแทรกซ้อนในเรื่องลักษณะของผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากลักษณะของผู้ให้ข้อมูลด้านอาชีพจะมีอิทธิพล

ต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลด้วย(ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 121) และในการทดลอง ครั้งนี้กลุ่มควบคุมจะได้รับข้อมูลด้านอาชีพจากผู้วิจัยซึ่งอยู่ในฐานะเป็นครู นักเรียนจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือข้อมูลจากครู ทำให้สามารถเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพได้ใกล้เคียงกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง ประการที่สามเวลาในการทดลอง เนื่องจากผู้วิจัยได้บริหารจัดการใช้เวลาในการทดลองเพียงหนึ่งเดือน แล้ววัดทัศนคติต่ออาชีพอิสระ จึงเป็นไปได้ว่าเวลาสั้นเกินไปจึงทำให้ไม่พบความแตกต่างของคะแนนทั้งสองกลุ่ม แต่ถ้าห้วงเวลาไว้สักหนึ่งปีเพื่อดูความทรงจำของทัศนคติในกลุ่มนักเรียนที่อาจพบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระในทั้งสองกลุ่มได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้สังเกตสถานการณ์การเรียนรู้ของทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองนักเรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งนักเรียนจะนั่งฟังเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ฮอปพอก (Hoppock, 1967 : 351-353) ก็ได้สนับสนุนวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาปัญหาทั่วไป และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน จะช่วยให้ นักเรียนเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของกมล สุตประเสริฐ และยิ่งเดช มุ่งเกษม (กมล สุตประเสริฐ และยิ่งเดช มุ่งเกษม 2527 : 11) ที่ได้เสนอแนะในเรื่องการแนะแนวอาชีพว่า "การสอนเป็นเรื่องอาชีพ ควรเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ภายใต้อาจารย์ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากครู ไม่ใช่การรับบรรยายจากครูแนะแนว" ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของกมล สุตประเสริฐ (กมล สุตประเสริฐ 2524 : 87-88) ที่ได้ให้หลักการการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าการดำเนินการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นจะต้องมีตัวอย่าง มีการอภิปราย การแสดงบทบาท หรือการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ และอภิปรายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดความรู้สึกทางอารมณ์ อันจะเป็นการพัฒนาทัศนคติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การประชุมปรึกษาหารือด้านอาชีพจากกรณีตัวอย่าง การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และการทัศนศึกษาเพื่อดูงานอาชีพ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในโรงเรียน

จากเหตุผลข้างต้นทั้งหมดจึงสรุปได้ว่าโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในโรงเรียนเนื่องจากขณะนี้ประเทศไทย

กำลังประสบกับนี้ หากการว่างงานของพลเมืองในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการว่างงานของผู้ที่การศึกษา สาเหตุของการว่างงานส่วนหนึ่งเกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ทำให้การขยายตัวของธุรกิจเอกชนลดลง การจ้างงานของภาคเอกชนจึงลดลงด้วย ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายชะลอการขยายตัวของกำลังคนในภาครัฐ อันเนื่องมาจากกำลังคนในภาครัฐเกินความต้องการ แต่จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ประมาณร้อยละกว่า 50 มุ่งหวังที่จะทำงานในหน่วยงานของรัฐและประมาณร้อยละ 25 มุ่งหวังทำงานเป็นภาคเอกชนมากกว่าประกอบอาชีพอิสระ (กระทรวงมหาดไทย 2527 : 60-64) แนวทางการแก้ไขจึงควรปลูกฝังให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพอิสระเพื่อลดปัญหาการว่างงาน (อภิชาติ เศรษฐกิจกิจการ 2528 : 44) กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยเน้นในเรื่องทักษะการอาชีพและมุ่งปลูกฝังคุณสมบัตินักเรียนในการประกอบสัมมาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการประกอบอาชีพอิสระ งานบนะแนวในโรงเรียนจึงควรที่จะให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมอาชีพอิสระมากขึ้นและการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระแก่นักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังคุณสมบัตินักเรียนต่อการประกอบอาชีพอิสระในอนาคต ซึ่งจะเป็นการช่วยสนองนโยบายของรัฐบาลและเป็นการพัฒนางานแนะแนวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การนำไปปรมทรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพนี้ไปใช้ ถ้าจะให้โดยคดียังขึ้น ควรสอนทักษะในการเข้ากลุ่มให้กับนักเรียน โดยจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความคุ้นเคยและทักษะในการเข้าร่วมกลุ่มก่อน จะทำให้การดำเนินกิจกรรมสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น
2. เนื้อหาของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพนี้ จะเน้นในเรื่องการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน ถ้าครูแนะแนวเรือู้ที่สนใจจะไปประยุกต์ใช้ ควรเพิ่มกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่งด้วย เช่น การให้นักเรียนทำแบบทดสอบหาความสนใจในอาชีพ แบบทดสอบหาความถนัด และวัดบุคลิกภาพ และแบบสำรวจทัศนคติ เป็นต้น จะเป็นการช่วยให้นักเรียนได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนำมาเปรียบเทียบกับคุณสมบัติส่วนตัวที่มีอยู่ ทำให้ตัดสินใจ

วางแผนอาชีพในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

3. ครูควรส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนได้ทดลองประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเองในระหว่างเรียน เช่น อาจจะหาทุนให้ยื่นสำหรับผู้ที่สนใจประกอบอาชีพอิสระเล็กน้อยๆ จะทำให้นักเรียนได้ทักษะและประสบการณ์จริงในการประกอบอาชีพอิสระด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. การมีการสร้างโปรแกรมแนะแนวอาชีพ เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาด้วย เพราะถ้าสามารถปลูกฝังให้ผู้จบการศึกษามองเห็นความสำคัญและรู้เท่าทันในการประกอบอาชีพอิสระได้มากเท่าใดเท่าไรหาการว่างงานก็จะลดน้อยลง เพราะผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จอาจจะขยายกิจการของตนทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย

2. ถ้าจะมีการสร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพอีก การมีการปรับปรุงโดยการเพิ่มเรื่องการให้ข้อมูลในด้านที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองด้วย ถ้านักเรียนได้รับข้อมูลครบทั้งสองด้านจะเป็นการให้ข้อมูลที่ครบอาชีพที่ตรงกับความต้องการและอาจจะส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระดียิ่งขึ้นด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สดประเสริฐ และ ยิ่งเดช มุ่งเกษม เรียนเพื่องาน ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ 2527, 39 หน้า
- "ข่าวการศึกษา" ดูปริทัศน์ 9 : 8 กันยายน 2526
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล บริการสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 230 หน้า
- จำเนียร ช่วงโชติ วรารัตน์ รงคปราณี และ สมัย จิตต์หมวด ข้อเสนอแนะทางอาชีพ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2525, 238 หน้า
- ชม ภูมิภาค "การศึกษาเพื่องานอาชีพ" ศูนย์ศึกษา 1 : 46 - 51 กรกฎาคม - กันยายน 2526
- เชิดศักดิ์ ไชวาสันธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ ม.ป.ท. 2520, 132 หน้า
- "บันทึก เตะฝุ่นสู่กลีบลิ้นวิเศษครองแชมป์" สยามรัฐ 25 มีนาคม 2528 หน้า 1, 12
- ✓ ประชุมสุข อาชีบบำรุง "บันทึกทำงานเพื่ออะไร" ดูศาสตร์ 4 : 21 - 24 สิงหาคม - ตุลาคม 2517
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย ไทยวัฒนาพานิช 2520, 143 หน้า
- ปราโมทย์ เจนการ การศึกษากับความเป็นผู้ประกอบการ ปริญญาพันธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 219 หน้า อัดสำเนา
- พกา สัตยธรรม เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เรือนแก้ว 2524, 198 หน้า
- ✓ ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทย พิมพ์ครั้งที่ 3 บพิธ 2518, 378 หน้า
- มหาดไทย, กระทรวง, กรมแรงงาน กองวิชาการและการวางแผน, การบริหารแรงงานในประเทศไทย 2526/2527 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527, 224 หน้า
- วชิรญา บัวศรี "อันเนื่องมาจากการศึกษาต่อ" การศึกษาแห่งชาติ 2 : 11-16 ธันวาคม 2524 - มกราคม 2525

- วิชัย ทรัพย์มี การแนะแนวอาชีพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 136 หน้า
- ✓ วิชิต แสงทอง "การศึกษากับความต้องการแรงงาน" กรมสามัญศึกษา 7 : 39-43
- กรกฎาคม 2520
- วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3
- เรือนอักษร 2524, 153 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง คำสั่งที่ ศธ 0804/17157 เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ลงวันที่ 13 กันยายน 2528
- ✓ ศ. วาสนา ประवालพุกษ์ "ทัศนคติในแง่ของจิตวิทยา" จิตผลการศึกษา 2 : 1-6
- กันยายน - ธันวาคม 2524
- สนอง จันทินทร เจือจันทร์ จงสถิตยอยู่ และ พิชญะต เจษฎาวัตร "แนวทางการวางแผนการศึกษากับการมีงานทำ" การศึกษาแห่งชาติ 5 : 44-58 มิถุนายน - กรกฎาคม 2526
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานผลการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ 2)
- กรกฎาคม - กันยายน 2524 ม.ป.ท. 2525, 154 หน้า
- ✓ สัณฐา จิตตานนท์ การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ ปริญญาโท กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 228 หน้า อัสสัมชัญ

Cronbach, Lee Joseph. The Dependability of Behavioral Measurement Theory of Generalizability For Scores and Profiles. New York, Wiley, 1972. 420 p.

✓ Edwards, Allen L. Statistical Analysis. 2nd. ed., New York, Rinehart and Company, Inc., 1958. 234 p.

Edwards, Edgar O. Employment in Developing Nations. New York, Columbia University Press, 1974. 417 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw - Hill, 1971. 492 p.

Hoppock, Robert. Occupational Information. 3 nd.ed., New York, McGraw - Hill, 1967. 546 p.

Hovland, Carl I., Irving L. Janis and Harold H. Kelley. Communication and Persuasion. New Haven, Yale University Press, 1953. 315 p.

/ Jolly, Richard. Third World Employment. England, Penguin Education, 1973. 448 p.

North, Sartain and Chapman, Strange. Psychology. Understanding Human Behavior. p. 464, New York, McGraw - Hill Book Company, 1973.

/ Rokeach, Milton. Beliefs, Attitudes and Values. p. 112 San Francisco, Jossey - bass, Inc., 1970.

/ Shaver, Kelly G. Principles of Social Psychology. Cambridge, Winthrop Publishers, Inc., 1977. 636 p.

Sherif, Muzafer and Corolyne W. Sherif. Social Psychology. New York, Harper and Roe, 1964. 384 p.

Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York, John Wiley and Sons, Inc. 1971.

מרכיבי המערכת

ภาคผนวก ก
โปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

กิจกรรมที่ 1

ความรู้เรื่องอาชีพและการประกอบอาชีพ

(ใช้เวลา 1 คาบ)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนได้ทราบความหมายของอาชีพ ประเภทของอาชีพ และประโยชน์ของการประกอบอาชีพหรือการมีงานทำ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของอาชีพได้
2. นักเรียนสามารถบอกประเภทของอาชีพได้
3. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการประกอบอาชีพที่มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อประเทศชาติได้ อย่างน้อยค่านละ 3 ประการ

ความคิดรวบยอด

การมีอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต เมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นจะต้องมีการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว การที่นักเรียนได้รู้ความหมายของอาชีพ การแบ่งประเภทของอาชีพ และตระหนักถึงประโยชน์ของการประกอบอาชีพ เป็นสิ่งสำคัญในการวางพื้นฐานสำหรับให้ข้อมูลด้านอาชีพในกิจกรรมต่อไป

เนื้อหา

อาชีพ หมายถึงชนิดของงานที่บุคคลกระทำเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิตทั้งของตนเองและผู้ที่เราต้องรับผิดชอบ

อาชีพต่างๆในสังคมไทยนั้นมีอยู่มากมายหลายประเภท แต่ถ้าเราจัดประเภทแล้วอาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. อาชีพรับจ้าง หมายถึงอาชีพที่หารายได้โดยได้รับเงินค่าจ้างตอบแทนจากนายจ้าง อาจจะเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรืออื่นๆ แล้วแต่จะตกลงกัน และผู้ประกอบอาชีพรับจ้างต้องประพฤติตนหรือปฏิบัติงานในขอบเขตที่นายจ้างกำหนด เช่น ข้าราชการ

ลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม หรือลูกจ้างสำหรับทำการเกษตรต่างๆ

2. อาชีพอิสระ หมายถึงอาชีพที่หารายได้เองโดยไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง คืออาชีพต่อไปนี้

2.1 ผู้ทำงานส่วนตัว คือผู้ที่ประกอบธุรกิจของตนเอง หรือร่วมกับผู้อื่นในรูปของห้างหุ้นส่วน โดยแบ่งปันผลกำไรกัน และไม่จ้างบุคคลอื่นเข้ามาทำงานในฐานะลูกจ้าง

2.2 นายจ้าง คือผู้ประกอบธุรกิจที่ตนเองเป็นเจ้าของเพื่อกำไรและได้มีการจ้างบุคคลตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปมาช่วยงานในฐานะลูกจ้าง

ประโยชน์ของการประกอบอาชีพ

1. ประโยชน์ต่อตนเอง

- ทำให้มีรายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต
- ทำให้ได้ค้นพบและพัฒนาความสามารถของตนเอง
- การได้ประกอบอาชีพที่ตนพึงพอใจทำให้มีความสุขในการทำงาน
- การประกอบอาชีพทำให้รู้สึกว่าคุณค่ามีคุณค่า ฯลฯ

2. ประโยชน์ต่อครอบครัว

- ทำให้มีรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว
- ทำให้ครอบครัวมีความสุข
- ช่วยให้อุปกรณ์มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ฯลฯ

3. ประโยชน์ต่อประเทศชาติ

- ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น
- ลดปัญหาอาชญากรรม
- ช่วยให้เกิดการพัฒนา ฯลฯ

กิจกรรมที่ใช้

1. ระดมพลังสมอง

2. อภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

1. กระดาษขนาด 60 70 เซนติเมตร จำนวน 5 แผ่น
2. ปากกาหมึกเคมี 5 ด้าม
3. กระดาษขาว

การดำเนินกิจกรรม

- ขั้นนำ
1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยการนับ คือให้นักเรียนนับ 1 ถึง 5 ผู้ที่นับเลขใดก็ให้อยู่กลุ่มนั้น เช่นนับเลข 1 อยู่กลุ่ม 1
 2. ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยชี้แจงจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นปฏิบัติ

1. ให้แต่ละกลุ่มระดมพลังสมองกันคิดชื่ออาชีพต่างๆที่นักเรียนรู้จักให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 10 นาที
2. เมื่อครบ 10 นาทีแล้วให้แต่ละกลุ่มผลัดกันบอกชื่ออาชีพโดยไม่ให้ซ้ำกัน ครูเขียนรายชื่ออาชีพที่แต่ละกลุ่มเสนอไว้บนกระดาน ใช้เวลาประมาณ 10 นาที
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าอาชีพในสังคมไทยนี้มีมากมายหลายอาชีพ แต่ในกิจกรรมนี้เราจะแบ่งประเภทอาชีพออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ อาชีพรับจ้างและอาชีพอิสระ ครูอธิบายให้นักเรียนเห็นข้อแตกต่างของอาชีพอิสระกับอาชีพรับจ้าง
4. ให้นักเรียนดูรายชื่ออาชีพบนกระดานคำ แล้วบอกว่าอาชีพใดเป็นอาชีพรับจ้าง (อาชีพบางอาชีพอาจจะเป็นได้ทั้งอาชีพอิสระและอาชีพรับจ้าง)
5. แจกกระดาษขนาด 60 x 70 ซม. กลุ่มละ 1 แผ่น และปากกาเคมีกลุ่มละ 1 ด้าม แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมพลังสมองคิดประโยชน์ของการประกอบอาชีพหรือการมีงานทำที่มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อประเทศชาติให้ได้มากที่สุด ภายในเวลา 10 นาที โดยจะแข่งขันกันระหว่างกลุ่มด้วย

6. เมื่อหมดเวลาที่กำหนดให้ตัวแทนกลุ่มนำกระดาษคำตอบมาคิดไว้บนกระดาน กลุ่มที่สามารถคิดประโยชน์ของการประกอบอาชีพได้มากที่สุด ถือว่าเป็นกลุ่มยอดเยี่ยม ให้ส่งตัวแทนออกมาอ่านให้เพื่อนฟังด้วย เมื่ออ่านจบแล้ว เปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นๆ ที่olibอกประโยชน์ของการประกอบอาชีพที่เขา คิดได้นอกเหนือจากที่เพื่อนอ่านให้ฟังแล้ว
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการประกอบอาชีพอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งช่วยกันสรุปความหมายของคำว่าอาชีพด้วย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นร่วมระดมพลังสมองในกลุ่ม
2. ตรวจสอบแบบสอบถามประเมินผลท้ายชั่วโมง

แบบประเมินผล

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อาชีพหมายถึง.....
2. ถ้าจะแบ่งประเภทของอาชีพตามกิจกรรมนี้ แบ่งเป็น.....ประเภท คือ.....
3. นักเรียนคิดว่าการประกอบอาชีพมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติอย่างไร บอกมาตามละไม่น้อยกว่า 3 ประการ

กิจกรรมที่ 2

อาชีพที่คุ้นเคย

ใช้เวลา 3 คาบ (150 นาที)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักลักษณะการทำงานของอาชีพต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
2. ช่วยให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของอาชีพที่สุจริตที่มีต่อสังคม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาชีพในชุมชนที่นักเรียนคุ้นเคยที่สุดคืออาชีพอะไร
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาชีพที่นักเรียนคุ้นเคยนั้นมีลักษณะการทำงานอย่างไร
3. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของอาชีพต่างๆได้

ความคิดรวบยอด

นักเรียนแต่ละคนจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างๆกัน ชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคนย่อมมีโอกาสสัมผัสใกล้ชิดกับอาชีพแตกต่างกันออกไป การที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันจะเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีประสบการณ์ด้านอาชีพกว้างขวางขึ้น

เนื้อหา

อาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมีมากมายหลายอาชีพ บางอาชีพก็เป็นอาชีพที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกับชีวิตการทำงานในอาชีพนั้นเป็นอย่างดี เพราะนักเรียนมีโอกาสใกล้ชิดกับบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น เช่น นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายและมีโอกาสช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย ก็จะมีความรู้ในงานอาชีพค้าขายดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพทำไร่ ขณะเดียวกันนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพทำไร่ ก็จะคุ้นเคยและมีความรู้ในอาชีพทำไร่ดีกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย ดังนั้นอาชีพต่างๆในชุมชนบางอาชีพจึงเป็นอาชีพที่นักเรียนคุ้นเคยเป็นอย่างดี บางอาชีพก็เป็นอาชีพ

ที่นักเรียนรู้จักอย่างผิวเผิน และอาชีพบางอย่างอาจจะเป็นงานอาชีพที่นักเรียนไม่เคยรู้จักมาก่อน การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านอาชีพจะช่วยให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพกว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพในอนาคต

กิจกรรมที่ใช้

1. ให้นักเรียนเขียนชื่ออาชีพที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคยคนละ 1 อาชีพ และเขียนบรรยายชีวิตการทำงานของอาชีพนี้ด้วยว่า เท่าที่นักเรียนได้มีโอกาสพบเห็นเขาดำเนินชีวิตอย่างไร
2. แบ่งกลุ่มอภิปราย
3. แสดงบทบาทสมมติ

อุปกรณ์ ไม่มี

การดำเนินกิจกรรม (คาบที่ 1)

- ขั้นนำ
1. ครูให้นักเรียนนึกถึงอาชีพที่นักเรียนมีโอกาสได้เห็นลักษณะการทำงาน ของอาชีพนั้นอย่างใกล้ชิดที่สุด อาจจะเป็นอาชีพของผู้ปกครอง อาชีพของญาติสนิท หรืออาชีพของเพื่อนบ้านนักเรียนก็ได้ ให้เลือกมา 1 อาชีพ แล้วเขียนบรรยายกิจกรรมเกี่ยวกับการทำงานของอาชีพที่นักเรียนคุ้นเคย ตามที่นักเรียนได้พบเห็น ใช้เวลาประมาณ 10 นาที
 2. จัดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยการนับ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

ขั้นปฏิบัติ

1. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มนำประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพที่เขียนไว้มาอภิปราย
2. คัดเลือกอาชีพที่เห็นว่าน่าสนใจ แล้วเสนอชื่ออาชีพที่กลุ่มคัดเลือกสำหรับแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มละ 1 อาชีพโดยไม่ให้ซ้ำกัน
3. ให้แต่ละกลุ่มวางแผนซักซ้อมกันที่จะแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับงานอาชีพที่เขาเลือกไว้ โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาแสดงสั้นๆ ประมาณ 5-10 นาที การแสดงจะทำในคาบต่อไป

การประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงานการเขียนบรรยายเกี่ยวกับการทำงานของอาชีพที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคย
2. สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรมในคาบที่ 2 และที่ 3

- ขั้นนำ
1. ให้นักเรียนทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาในคาบที่แล้ว
 2. จัดนักเรียนให้นั่งตามกลุ่ม โดยจัดกลุ่มเดิมเหมือนสัปดาห์ก่อน

ขั้นปฏิบัติ

1. จับสลากชื่ออาชีพ แล้วให้กลุ่มที่จะแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับอาชีพนั้นออกมาแสดงโดยใช้เวลา 5-10 นาที
2. เมื่อจบการแสดงในแต่ละอาชีพแล้ว ก่อนที่กลุ่มต่อไปจะแสดง ให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพที่เพื่อนแสดงจบไปนั้นว่า
 - อาชีพนี้มีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
 - นักเรียนเคยพบเห็นผู้ประกอบอาชีพในข้างต้นที่มีชีวิตการทำงานแตกต่างไปจากที่เพื่อนแสดงหรือไม่ ถ้าเคย ให้เล่าให้เพื่อนฟังสั้นๆ
 - นักเรียนมีความรู้สึกต่ออาชีพที่เพื่อนแสดงจบไปนั้นอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบเพราะเหตุใด

การประเมินผล ตรวจจากแบบประเมินผลแบบประเมินผล

จากการที่นักเรียนได้ชมเพื่อนกลุ่มต่างๆ แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับอาชีพนักเรียนได้ข้อคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของอาชีพเหล่านั้นดังนี้

กลุ่มที่ 1 ชื่ออาชีพที่แสดง.....
 ประโยชน์ของอาชีพนี้คือ.....

- กลุ่มที่ 2 ชื่ออาชีพที่แสดง.....
 ประโยชน์ของอาชีพนี้คือ.....
- กลุ่มที่ 3 ชื่อ อาชีพที่แสดง.....
 ประโยชน์ของอาชีพนี้คือ.....
- กลุ่มที่ 4 ชื่ออาชีพที่แสดง.....
 ประโยชน์ของอาชีพนี้คือ.....
- กลุ่มที่ 5 ชื่ออาชีพที่แสดง.....
 ประโยชน์ของอาชีพนี้คือ.....

กิจกรรมที่ 3

ข้อควรคำนึงในการวางแผนอาชีพในอนาคต

ใช้เวลา 1 คาบ

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนได้ทราบองค์ประกอบที่ควรพิจารณาสำหรับการวางแผนอาชีพในอนาคต

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถรวมอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาทางด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพตามกรณีศึกษาได้
2. นักเรียนสามารถบอกสิ่งที่ควรคำนึงในการวางแผนอาชีพได้

ความคิดรวบยอด

การวางแผนด้านอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในอนาคต การวางแผนอาชีพในอนาคตนั้นนักเรียนต้องรู้จักตนเอง คือรู้ถึงคุณสมบัติต่างๆที่ตนเองมีอยู่ และรู่วางงานอาชีพที่นักเรียนสนใจนั้นมีลักษณะการทำงานอย่างไร ต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากน้อยเพียงใด แล้วนำข้อมูลทั้งสองด้านนี้มาพิจารณาให้เหมาะสมกัน

เนื้อหา

การวางแผนอาชีพในอนาคตต้องพิจารณาองค์ประกอบต่างๆให้ถี่ถ้วน ผู้ที่รู้จักวางแผนอาชีพไว้ล่วงหน้า จะช่วยให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในงานอาชีพตามที่ตนเองปรารถนาได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มี การวางแผนล่วงหน้า

องค์ประกอบที่ต้องพิจารณาในการวางแผนอาชีพในอนาคต

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับตนเอง จะต้องรู้จักตนเองว่ามีคุณสมบัติอย่างไรในด้าน
 - 1.1 ความสามารถและความถนัด ภูโตจากวิชาต่างๆ ที่เรียนมาทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก มีวิชาใดบ้างที่เรียนเก่งหรือเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ข้อมูลเหล่านี้

อาจดูได้จากสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนซึ่งบอกคะแนนหรือระดับคะแนนไว้ และผลการทดสอบความถนัดทางการเรียน (ถ้ามี)

- 1.2 ความสนใจ ใช้ความสังเกตของตนเองว่าวิชาต่างๆ ที่เรียนมาซึ่งมีทั้งเก่งและไม่เก่งนั้น ตนเองชอบหรือไม่เพียงใด อาจมีบางวิชาที่นักเรียนสนใจมาก แต่เรียนไม่ดี หรือบางวิชาเรียนได้ดี โดยใช้ความสนใจน้อยก็ได้ เพราะฉะนั้นพิจารณาว่าถ้าสอดคล้องกันทั้งสองอย่างคือ มีทั้งความสามารถและความสนใจด้วยแล้วยอดเยี่ยมที่สุด
 - 1.3 บุคลิกภาพ เป็นลักษณะภายนอกและภายใน ทั้งร่างกายและจิตใจอารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ตลอดจนอุปนิสัยใจคอ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ อ่อนแอ ลักษณะท่าทาง มารยาททั้งกาย วาจา เป็นต้น ต้องพิจารณาว่าบุคลิกภาพที่เรามีเหมาะสมกับการเรียนอะไรและอาชีพชนิดใดด้วย
 - 1.4 สุขภาพ เป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องดูแลตัวเองให้ดี เพราะบางคนสุขภาพแข็งแรงดีมาก พร้อมทั้งจะเรียนและมีอาชีพกลางแจ้งได้ ในเมื่ออีกคนหนึ่งอ่อนแอทำงานหนักไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่จะเรียนพลศึกษา ภาวไม่เหมาะ ย่อมต้องการคนที่มีสุขภาพแข็งแรงเป็นต้น
 - 1.5 แผนการเรียน วิชาที่นักเรียนเรียนมานั้นเน้นไปในทางใด จะสอดคล้องกับสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อหรือไม่เพียงใด เรื่องนี้ก็ต้องคิดให้รอบคอบด้วย
 - 1.6 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทรัพย์สินเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่จะสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จในระยะสั้นหรือยาวนานแค่ไหน เพราะชีวิตนักเรียนนักศึกษา นั้นรายได้อะไรยังไม่มี มีแต่รายจ่ายในเกือบทุกเรื่อง นับตั้งแต่ค่าแต่งตัว ค่าอาหารกลางวัน ค่ารถ ค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมบางประการ จึงต้องคำนวณว่านักเรียนมีทุนทรัพย์เพียงพอกับการศึกษานานแค่ไหนด้วย
2. องค์ประกอบเกี่ยวกับอาชีพ
 - 2.1 อาชีพนั้นมีลักษณะการทำงานอย่างไร
 - 2.2 อาชีพนั้นต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร
 - 2.3 อาชีพนั้นเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากน้อยเพียงใด เมื่อมองดูตนเอง

จำเป็นต้องมองดูสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะตลาดอาชีพที่มีในบ้านเมือง และท้องถิ่นของเรา อาชีพใดที่ล้นตลาด มีผู้แข่งขันมากเป็นอาชีพที่มีความต้องการน้อย ย่อมสู้อาชีพที่หางานได้ง่ายและมีผู้ต้องการจ้างมากไม่ได้ หรือบางอาชีพมีช่องทางที่จะหาเงินได้คล่อง เป็นอาชีพอิสระไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร ย่อมดีกว่าอาชีพที่มีช่องทางจำกัด

3. พิจารณาโครงการเรียนและคุณสมบัติส่วนตัวที่เรามีอยู่ในข้อ 1 ว่าเหมาะสมกับอาชีพที่เราปรารถนาหรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงตนเองหรือเปลี่ยนแนวทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมกว่า

กิจกรรมที่ใช้

1. แบ่งกลุ่มย่อย
2. ประชุมแก้ปัญหาด้านอาชีพจากกรณีตัวอย่าง

อุปกรณ์

ซองบรรจุปัญหาทางด้านการอาชีพจำนวน 6 ซอง แต่ละซองบรรจุกรณีปัญหาด้านอาชีพซองละ 1 กรณี ดังนี้

กรณีปัญหาด้านอาชีพ

กรณีที่ 1

ประชา เป็นนักเรียนชั้นม. 3 เขาเป็นนักเรียนที่เรียนดีมาตลอด และมีความขยันหมั่นเพียรพยายามตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี เขาใฝ่ฝันว่าโตขึ้นเขาอยากเรียนแพทย์ และวางแผนชีวิตไว้ว่าเมื่อจบม. 3 แล้ว เขาจะเรียนต่อม. 4 เมื่อจบม. 6 แล้วจะพยายามสอบเข้าเรียนแพทย์ให้ได้ แต่บิดาของเขาเกิดเสียชีวิตกระทันหัน ทั้งภาระหนี้สินเอาไว้มากมายให้มารดาของเขาซึ่งมีบุตรที่จะต้องรับผิดชอบถึง 5 คน ประชาเป็นบุตรคนโต มารดาจึงขอให้เขาเรียนจบม. 3 แล้วออกมาช่วยประกอบอาชีพเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว นักเรียนคิดว่าประชาควรตัดสินใจอย่างไรในเมื่อเขาวางแผนอาชีพในอนาคตไว้แล้วว่าเขอยากเป็นแพทย์ จงอภิปราย พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตัดสินใจด้วย

กรณีที่ 2

ค.ช. วิชิต มีความสามารถในการวาดภาพมาก เขาคิดว่าโตขึ้นเขาอยากจะเป็น
ทางด้านงานเขียนภาพ แล้วจะประกอบอาชีพเป็นจิตรกร เพราะรู้สึกมีความสุข เมื่อได้ทำงาน
วาดภาพคนเดียวเงียบๆ วิชิตไม่ชอบอาชีพทหาร แต่คุณพ่อของเขาซึ่งมีอาชีพเป็นทหารอยากให้วิชิต
ประกอบอาชีพเป็นทหารเหมือนพ่อ และไม่ชอบให้วิชิตเป็นจิตรกร แต่คุณพ่อก็ไม่ได้บังคับให้วิชิตตัดสินใจ
เอาเอง ถ้านักเรียนเป็นวิชิต นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด

กรณีที่ 3

กรรณิการ์ อยากเป็นครูมาตั้งแต่เด็กแล้ว เธอชอบเล่นครูกับนักเรียน และปัจจุบันก็ชอบ
สอนการบ้านน้องๆ และเด็กข้างบ้านอยู่เสมอ กรรณิการ์วางโครงการไว้ว่าถ้าเรียนจบชั้นมัธยม
ปลายแล้วจะเรียนต่อทางด้านวิชาชีพครู แต่มีญาติผู้ใหญ่คัดค้านว่า ตอนนี้ครูล้นตลาดแล้ว ผู้ที่เรียน
ครูมาจะมีโอกาสหางานมาก ควรเลือกอาชีพใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากกว่านี้ คำ
แนะนำของญาติผู้ใหญ่ทำให้กรรณิการ์เกิดความลังเล ถ้านักเรียนเป็นกรรณิการ์ นักเรียนจะตัดสินใจ
อย่างไร เพราะเหตุใด

กรณีที่ 4

สมหญิงเป็นคนขี้อาย ไม่ค่อยชอบเข้าสังคม ก่อนข้างเกี้ยว สมหญิงชื่นชมดูหน้าของเรด
มาก เพราะดูหน้าของเธอเป็นคนคล่องแคล่ว พูดเก่ง เข้ากับคนง่าย เข้าสังคมเก่ง มีอาชีพเป็น
ประชาสัมพันธ์ สมหญิงคิดจะเลือกอาชีพเหมือนหน้า เพื่อจะได้มีบุคลิกเหมือนหน้าซึ่งเป็นลักษณะที่เธอ
ชอบ นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของสมหญิงหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอภิปราย

กรณีที่ 5

สมชายเป็นคนมีความสนใจ และถนัดทางด้านเรื่องยนต์กลไก เขาชอบประดิษฐ์สิ่งต่างๆ
และได้คะแนนในวิชาประเภทนี้สูง เขาวางโครงการไว้ว่า เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมแล้วเขาจะเรียน
ต่อทางด้านธุรกิจ เพื่อเป็นนักบริหารธุรกิจ โดยให้เหตุผลว่างานนี้เป็นงานที่มีเกียรติ และจะช่วยให้
เขาประสบความสำเร็จ ก้าวหน้าในชีวิต โดยที่เขายังไม่แน่ใจว่าจะชอบงานนี้หรือไม่

นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดที่ว่าประเภทของงานเป็นเรื่องประกันความสำเร็จในการ
ประกอบอาชีพตามที่สมชายคิดหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด

กรณีที่ 6

ซาลีเป็นนักเรียนชั้นม. 1 เขาเลือกแผนการเรียนอุตสาหกรรม เพราะคิดว่าเมื่อจบม. 3 แล้วจะไปเรียนต่อทางด้านช่างไฟฟ้า ขณะที่ยังเรียนอยู่นั้นกลุ่มเพื่อนที่ซาลีสนิทสนมด้วยก็ชวนกันหัดสูบบุหรี่ ด้วยความเกรงใจเพื่อน ซาลีจึงทดลองสูบบุหรี่ตามเพื่อน และเมื่อเพื่อนชักชวนบ่อยครั้งเข้า ซาลีก็กลายเป็นคนติดบุหรี่ ต่อมาเพื่อนกลุ่มนี้ก็ชวนกันหนีโรงเรียนไปเที่ยวเตร่ และบางครั้งก็เล่นการพนันด้วย

ขอให้นักเรียนอภิปรายดังนี้

1. ซาลีเลือกแผนการเรียนได้สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่า การเลือกคบเพื่อนจะส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ จงให้เหตุผล

ประกอบด้วย

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากจากครูกลุ่มละ 1 ช่อง

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูบอกกติกาในการทำกิจกรรม
 กติกา เมื่อประธานกลุ่มเปิดซองแล้วให้อ่านข้อความที่บรรจุในซองให้เพื่อนในกลุ่มฟังแล้วให้ประธานดำเนินการอภิปรายระดมความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มให้ช่วยกันแก้ปัญหาตามอาชีพจากกรณีตัวอย่างที่ได้รับ (ในกรณีที่ประธานไม่สามารถดำเนินการอภิปรายได้ให้บอกครู) ใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายหน้าชั้น และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าการวางแผนด้านอาชีพต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใดบ้าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาบ้านอาชีพของนักเรียนในกลุ่ม
2. ตรวจสอบจากบันทึกผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม
3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในการสรุป

กิจกรรมที่ 4

ปัญหาการว่างงาน

(ใช้เวลา 1 คาบ)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการว่างงานในสังคมไทยและมองเห็นความสำคัญของอาชีพอิสระ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการว่างงานได้ โดยการตอบคำถามในแบบประเมินผลท้ายเรื่อง
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาการว่างงานได้

ความคิดรวบยอด

ปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะลุกลามมากขึ้นในอนาคตคือ ปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษา เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วต้องออกไปประกอบอาชีพ ปัญหาการว่างงานจึงเป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องสนใจ และเตรียมตัวเพื่อเผชิญสถานการณ์เสียแต่เนิ่นๆ เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อการทำงานทำของนักเรียนในอนาคตได้

เนื้อหา

สรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ประจำวันที่ 25 มีนาคม 2528 เกี่ยวกับผลสำรวจสถานะการมีงานทำและไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงปี 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติดังนี้

บัณฑิต"เตะฝุ่น"สูงลิ่วนิติศาสตร์ครองแชมป์

ดร.นิยม ปุราคำ เลขาธิการสถิติแห่งชาติได้เปิดเผยถึงผลการสำรวจภาวะการมีงานทำและไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงปี 2526 ว่าเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2524-2525 ทั้งหมด 45,000 คน มีงานทำร้อยละ 77.7 หรือ

4 ใน 5 ส่วน อีกร้อยละ 22.3 หรือ 1 ใน 5 ส่วน ยังไม่มีงานทำ ผู้ที่จบระดับอนุปริญญา และ ป.วส. หรือเทียบเท่าสำเร็จการศึกษาระดับปี 2524-25 รวมกัน 24,000 คน จำนวนนี้ได้งานทำร้อยละ 62.5 และยังไม่มีการทำงานถึงร้อยละ 37.5 ผู้ที่จบระดับ ป.วช. ซึ่งสำเร็จการศึกษาเมื่อปี 2525 จำนวน 97,000 คนยังไม่มีการทำงานถึงร้อยละ 40 ผู้ที่จบวิทยาลัยครู ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปี 2525 จำนวน 17,000 คน ยังไม่มีงานทำร้อยละ 34.6 หรือ 1 ใน 3

ข้อที่น่าสังเกตคือผลจากการสำรวจพบว่า สัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงที่ไม่มีการทำงานและยังหางานทำไม่ได้เพิ่มขึ้นสูงทุกปี เป็นระดับปริญญาตรีเมื่อปี 2523 จบ 34,000 คนหางานทำไม่ได้ร้อยละ 13.9 ปี 2524 จบ 42,000 คน หางานทำไม่ได้ร้อยละ 19.8 ปี 2525 จบ 45,000 คน หางานทำไม่ได้ร้อยละ 22.3 รวม 3 ปีผลิตบัณฑิต 121,000 คนไม่มีการทำงาน 23,700 คน

ระดับอาชีวะและอาชีวะชั้นสูง ระดับอนุปริญญาและป.วส. ปี 2523 จบ 17,800 คน ยังไม่มีการทำงานและหางานทำไม่ได้ร้อยละ 30 ปี 2524 จบ 19,500 คน ยังไม่มีการทำงานและหางานทำไม่ได้ร้อยละ 35 ปี 2525 จบ 24,200 คน ยังไม่มีการทำงานและหางานทำไม่ได้ร้อยละ 37.5

รวม 3 ปี ผลิตออกมาได้ 61,500 คน ยังไม่มีการทำงานและหางานทำไม่ได้ถึง 21,300 คน ส่วนผู้ที่จบระดับ ป.วช. ตลอด 3 ปีผลิตออกมาได้ 243,000 คน ได้งานทำแล้วเพียง 68,000 คน ที่ยังไม่ได้ทำงานและหางานทำไม่ได้ถึง 175,000 คน

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่จบอาชีวศึกษาระดับ ป.วช. ที่ยังไม่มีการทำงานหรือหางานทำไม่ได้กว่าครึ่งหนึ่งนั้นได้พยายามที่จะศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิให้สูงขึ้น

กิจกรรมที่ใช้

การอภิปรายกลุ่ม และตอบคำถามท้ายเรื่อง

อุปกรณ์

สรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ "บัณฑิตเตะฝุ่นสูงลิ่ว นิติศาสตร์ครองแชมป์" ประจำ

วันที่ 25 มีนาคม 2528 หน้า 1, 12

การดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

2. ให้ประธานกลุ่มมาจับ สรุปรายชื่อจากหนังสือพิมพ์และกระดาษแบบฝึกหัด กลุ่มละ 5 ชุด
3. แต่ละกลุ่มดำเนินการอภิปรายและช่วยกันตอบคำถามในแบบฝึกหัด ใช้เวลา 15 นาที
4. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบข้อ 1-3 ส่วนคำตอบในข้อ 4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน (ครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง ควรเน้นในเรื่องประกอบอาชีพอิสระที่จะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้)

การประเมินผล

1. ตรวจจากการตอบคำถามในแบบฝึกหัด
2. สังเกตจากการรายงานของนักเรียน

แบบฝึกหัด

1. ชาวที่นักเรียนอ่านเป็นชาวเกี่ยวกับอะไร
2. จงบอกจำนวนร้อยละของผู้ว่างงานที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2526 ดังนี้
 - ระดับปริญญาตรีไม่มีงานทำร้อยละ
 - อนุปริญญา และป.วส. หรือเทียบเท่าไม่มีงานทำร้อยละ.....
 - ระดับป.วช. ไม่มีงานทำร้อยละ.....
3. ผู้ที่จบการศึกษาส่วนใหญ่ทุกระดับต้องการหางานประเภทใดมากที่สุด.....

☐ รับราชการ

☐ หางานเอกชน

☐ ทำงานส่วนตัวหรืออาชีพอิสระ
4. จากการอ่านข่าวนี้ นักเรียนคิดว่าแนวโน้มปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง และขอให้นักเรียนช่วยกันคิดโดยสมมติว่า นักเรียนเป็นผู้ที่กำลังว่างงานจะทำอย่างไรจึงจะมีรายได้มาเลี้ยงตนเองโดยไม่เป็นการระรานผู้ปกครองและไม่เป็นภัยต่อสังคมด้วย

กิจกรรมที่ 5

อาชีพอิสระ

(ใช้เวลา 1 คาบ)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างน้อย 3 ประการ

ความคิดรวบยอด

อาชีพอิสระช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้คนที่มีความสามารถเฉพาะตัวสามารถประกอบอาชีพอิสระเพื่อหารายได้พิเศษได้ด้วย ถ้าผู้ที่จบการศึกษาแล้วว่างงานมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระและประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเองได้ เขาก็จะไม่ว่างงานอีกต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ตลาดแรงงานขยายตัวได้อีกด้วย เพราะผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระ ถ้าประสบความสำเร็จในงานอาชีพแล้วขยายงานมากขึ้น เขาก็จะมีการจ้างงานเพื่อหาคนช่วย

เนื้อหา

กิจกรรมนี้มุ่งให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างรายกรณีของการดำเนินชีวิตของคน 3 คน แล้วให้นักเรียนอภิปรายว่าได้ข้อคิดอะไรบ้างจากแนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลเหล่านี้

กรณีที่ 1

ปกรณ เรียนจบพาณิชย์มาแล้วเขาคิดว่าจะต้องประกอบอาชีพรับราชการให้ได้ เพราะเป็นงานที่มีเกียรติ เขาเพียรสอบเข้ารับราชการหลายครั้ง แต่สอบไม่ได้ จนเป็นปีที่ 2 แล้วที่เขาว่างงานอยู่ และต้องขอเงินจากผู้ปกครองมาใช้จ่าย แต่เขาก็ยังไม่ละความพยายามที่จะสอบบรรจุเข้ารับราชการให้ได้ โดยพยายามทูลหนังสือเตรียมสอบอย่างสม่ำเสมอ

กรณีที่ 2

เดชาเรียนจบช่างกลมาเขาเคยไปสอบเข้ารับราชการ และเคยสมัครงานตามบริษัทแต่ไม่ได้งาน เพราะแต่ละแห่งมีผู้แข่งขันมาก เขาสังเกตเห็นว่าในท้องถิ่นที่เขาอาศัยอยู่นั้นนิยมใช้รถจักรยานยนต์กันมาก เขาจึงตัดสินใจขอยืมเงินแม่ซื้ออุปกรณ์เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการซ่อมรถมอเตอร์ไซด์เท่าที่จำเป็น แล้วคิดป้ายรับซ่อมรถจักรยานยนต์ขึ้นที่หน้าบ้าน ในครั้งแรกเขามีรายได้จากการรับซ่อมเล็กๆน้อยๆ เขาพยายามออกเงินทุนไปซื้ออุปกรณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนปัจจุบันเขาสามารถมีรายได้เป็นของตนเอง และจ้างลูกมือมาช่วยอีก 2 คน เขารู้สึกภูมิใจในตนเองว่าความเพียรพยายามของเขาทำให้เขามีกิจการมีรายได้เป็นของตนเอง และยังช่วยให้คนที่เขาจ้างมาเป็นลูกมือมีงานทำอีกด้วย

กรณีที่ 3

ปราณีใฝ่ฝันว่า เธออยากรับราชการเป็นครู เมื่อเธอเรียนจบวุฒิครูออกมา เธอจึงไปสอบเข้ารับราชการ แต่ก็สอบไม่ได้ เธอจึงอยู่ในสภาพว่างงาน ปราณีคิดว่าเธอเรียนจบแล้วไม่ยากกรบกวเงินของผู้ปกครองอีก จึงหาอาชีพของตนเองโดยเอาความรู้วิธีทำขนมกระหิ และขนมโดนัทที่เธอเคยเรียนในโรงเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์โดยทำขายที่ตลาด ปราณีรู้สึกภูมิใจที่มีรายได้ด้วยความสามารถของตนเอง แต่เธอก็ไม่ละความพยายามที่จะสอบบรรจุเป็นครูให้ได้ เธอยังใช้เวลาว่างดูหนังสือเตรียมสอบอย่างสม่ำเสมอ ปราณีตั้งใจไว้ว่าถ้าเธอสามารถสอบบรรจุได้ เธอจะใช้เวลาว่างในตอนเย็น และวันหยุดทำขนมขายอีกเพราะทำให้เธอมีรายได้เพิ่มขึ้นอีก

การดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารับ กรณีปัญหาที่ครูพิมพ์ไว้แล้ว

ขั้นปฏิบัติ

1. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของ ปกรณ์ เดชา และปราณีว่านักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง และชอบการดำเนินชีวิตของใครมากที่สุด เพราะอะไร

2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายหน้าชั้น
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปให้เห็นว่า
 - กรณีที่ 1 ถ้ารอแต่อาชีพรับจ้างหรือรับราชการอย่างเดียว บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสภาพว่างงาน และต้องเป็นภาระของครอบครัว
 - กรณีที่ 2 ถ้าบุคคลรู้จักประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเอง รู้จักอดทน อดออม ก็สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพได้ และยังสามารถจ้างคนงานเพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการว่างงานของสังคมได้อีก
 - กรณีที่ 3 เน้นตัวอย่างของบุคคลที่ถึงแม้เขาจะยังไม่ได้งานที่ต้องการอยากจะทำ แต่อาชีพอิสระก็ช่วยให้เขามีรายได้เป็นของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งครอบครัว และถึงแม้เขาจะประกอบอาชีพรับราชการ อาชีพอิสระก็ยังช่วยให้เขาสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมได้
4. ให้นักเรียนช่วยกันสรุป ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

การประเมินผล

ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของอาชีพอิสระอย่างน้อย 3 ประการ

กิจกรรมที่ 6

การสำรวจอาชีพอิสระในชุมชน

(ใช้เวลา 6 คาบ ในเวลาเรียน 3 คาบ นอกเวลาเรียน 3 คาบ)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระในชุมชนมากขึ้น และให้มีโอกาสได้ทราบ
ข้อมูลด้านอาชีพโดยได้รับประสบการณ์จากผู้ประกอบอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจโดยตรง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถสัมภาษณ์อาชีพอิสระในชุมชนที่นักเรียนสนใจอย่างน้อยคนละ 2 อาชีพ
2. นักเรียนสามารถรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนได้

ความกตเวทิตะ

การที่นักเรียนร่วมมือกันในการสำรวจอาชีพอิสระ จะทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
กว้างขวางขึ้น และการสัมภาษณ์อาชีพจะช่วยให้ นักเรียนได้รับทราบข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพ
นั้นโดยตรงเพราะสามารถซักถามรายละเอียดและข้อข้องใจที่ต้องการทราบได้ตามที่ต้องการ
การ จะช่วยให้มีความเข้าใจดีและถูกต้องกว่าการสอบถามจากครูหรือสื่อมวลชนอื่นๆ

เนื้อหา

อาชีพอิสระในชุมชนนั้นเมื่ออยู่มากมายหลายอาชีพด้วยกัน มีตั้งแต่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เป็น
เจ้าของกิจการเล็กๆ ไปจนถึงผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการใหญ่ๆ เช่นแม่
ค้าหาบเร่ เจ้าของร้านแผงลอย เจ้าของร้านค้า เจ้าของสวนผลไม้ เจ้าของร้าน
เสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า เจ้าของร้านเครื่องหนัง ร้านขายทอง ร้านอาหาร
เจ้าของกิจการรถซ่อมรถ เจ้าของร้านซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ เจ้าของกิจการเรือประมง
เจ้าของฟาร์ม และเจ้าของสถานบริการต่างๆ เป็นต้น

การสัมภาษณ์อาชีพ

การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้นโดยตรง นับเป็นวิธีการแสวงหาข้อมูลด้านอาชีพที่วิธีหนึ่ง

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์

- 1.1 อภิปรายและเลือกอาชีพที่จะไปสัมภาษณ์
- 1.2 ฝึกหัดสัมภาษณ์ในห้องเรียน
- 1.3 ติดต่อกับผู้ที่เราต้องการจะสัมภาษณ์ เพื่อนัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์
- 1.4 เตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

2. การปฏิบัติตนในการสัมภาษณ์

- 2.1 แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
- 2.2 ควรแนะนำตนเองและบอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
- 2.3 ใช้วาจาสุภาพ
- 2.4 ขออนุญาตและบอกเวลาที่จะใช้ในการสัมภาษณ์
- 2.5 พยายามใช้เวลาภายในกำหนดที่ขอไว้

3. หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว

- 3.1 เขียนรายงานบันทึกการสัมภาษณ์
- 3.2 ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือและวารสารต่างๆ หากภาพประกอบสำหรับเตรียมรายงานหน้าชั้น

หัวข้อการสัมภาษณ์อาชีพ เช่น

1. ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์
2. สถานที่ที่สัมภาษณ์
3. วัน เวลา

4. ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์
5. หัวข้อสัมภาษณ์
 - ชื่ออาชีพที่สัมภาษณ์
 - ลักษณะหน้าที่การงานในอาชีพ
 - คุณสมบัติที่ประกอบอาชีพนั้นควรมี
 - ความรู้ และการเตรียมตัวก่อนเข้าประกอบอาชีพ
 - วิธีการเข้าสู่อาชีพ
 - รายได้
 - ความก้าวหน้าในงานอาชีพ
 - ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการประกอบอาชีพ
 - ความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่ออาชีพของเขา
 - ความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ที่มีต่ออาชีพนั้น

กิจกรรมที่ใช้

1. แบ่งกลุ่มย่อย
2. ระดมพลังสมอง
3. การสัมภาษณ์อาชีพ

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมคาบที่ 1 (ในเวลาเรียน)

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดยพยายามให้นักเรียนที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมพลังสมองว่าอาชีพอิสระในเขตใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีอาชีพอะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนคัดเลือกอาชีพที่ตนสนใจไว้คนละ 2 อาชีพ สำหรับที่จะออกไปสัมภาษณ์
3. ครูและนักเรียนช่วยกันหาหัวข้อและวางแผนฟอร์มที่จะใช้ในการสัมภาษณ์อาชีพ รวมทั้งวางระเบียบการปฏิบัติตนของนักเรียนในการสัมภาษณ์
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกหัดสัมภาษณ์อาชีพ เพื่อช่วยกันพิจารณาข้อบกพร่องที่สมาชิกในกลุ่มควรปรับปรุงแก้ไข

คาบที่ 2-4 (นอกเวลาเรียน)

ให้นักเรียนออกไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ อาชีพต่างๆ ตามที่นักเรียนสนใจพร้อมทั้งเขียนรายงานการสัมภาษณ์ ซึ่งนักเรียนอาจจะค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม หากภาพประกอบหรือใช้เทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ก็ได้

คาบที่ 5-6 (ในเวลาเรียน)

ให้นักเรียนแต่ละคนออกมารายงานผลการสัมภาษณ์หน้าชั้นโดยการรายงานเดี่ยวคนละ

1 อาชีพ

การประเมินผล

1. ตรวจสอบที่กรายงานการสัมภาษณ์อาชีพของนักเรียน
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น

ตัวอย่างแบบฟอร์มสัมภาษณ์อาชีพ

1. ชื่ออาชีพที่สัมภาษณ์.....
2. ลักษณะของงานอาชีพ.....
.....
3. คุณสมบัติที่ผู้ประกอบการอาชีพนั้นควรจะมีคือ.....
.....
4. การเริ่มต้นประกอบอาชีพ.....
.....
5. ประกอบอาชีพมาเป็นเวลา.....ปี
6. รายได้.....
7. โอกาสความก้าวหน้าในงานอาชีพ.....
.....
8. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการประกอบอาชีพ.....
.....

กิจกรรมที่ 7

การทัศนศึกษาเพื่อดูงานด้านอาชีพ

(ใช้เวลา 5 คาบ ในเวลาเรียน 2 คาบ นอกเวลาเรียน 3 คาบ)

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพอิสระมากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจากแหล่งอาชีพจริงๆ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถเขียนรายงานข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ไปดูงานมาได้ เกี่ยวกับลักษณะของงาน อาชีพที่นักเรียนพบเห็น และประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการไปดูงาน

ความคิดรวบยอด

ก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจเลือกอาชีพ ควรจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ เสียก่อน และวิธีการที่จะช่วยให้ทราบข้อมูล ควรจะได้รับข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ โดยตรง และควรจะได้เห็นถึงการปฏิบัติงานอาชีพนั้นๆ ด้วย ถ้ามีโอกาสก็ควรทดลองปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นดูว่าเรามีความสามารถและคุณสมบัติต่างๆ เหมาะสมกับงานจริงหรือไม่

เนื้อหา

การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อหาความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพนั้นๆ เป็นการให้ความรู้โดยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้พบเห็นด้วยตาตนเองและอาจจะได้ทดลองลงมือกระทำเอง จึงเป็นวิธีกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่ให้ผลดีมากวิธีหนึ่ง

กิจกรรมที่ใช้

1. การศึกษานอกสถานที่
2. การเขียนรายงาน
3. การอภิปรายกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นเตรียมการ

1. ให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและจัดเลือกความต้องการดูงานด้านอาชีพใดมากที่สุด
2. ครูและนักเรียนร่วมกันตั้งวัตถุประสงค์ของการที่จะไปดูงานด้านอาชีพ วิธีการศึกษาและประโยชน์ที่ควรได้รับ ตลอดจนแนวการปฏิบัติตนในระหว่างดูงาน
3. ติดต่อขอดูงานด้านอาชีพกับสถานประกอบการที่จะไปเยี่ยมชมไว้ล่วงหน้า

การจัดกิจกรรมในคาบที่ 2-3 (นอกเวลาเรียน)

1. พานักเรียนออกไปดูงานด้านอาชีพตามที่ได้นำแนวทางไว้แล้ว
2. ให้นักเรียนเขียนรายงานส่ง
 - ลักษณะของงานอาชีพที่พบเห็น
 - ประโยชน์ที่ได้รับจากการดูงานด้านอาชีพ
 - ความรู้สึกที่มีต่ออาชีพที่ไปดูงาน

การจัดกิจกรรมในคาบที่ 4 (ในเวลาเรียน)

อภิปรายประโยชน์ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อบกพร่องที่ได้พบจากการดูงานด้านอาชีพ

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากรายงานที่นักเรียนเขียนส่ง
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ถามถึงความรู้สึกที่มีต่ออาชีพอิสระ ลักษณะของแบบสอบถามจะประกอบด้วยคำถามแสดงคุณลักษณะที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ เช่น ร่ำรวย - ยากจน ดี - ไม่ดี ชอบ - ไม่ชอบ ฯลฯ
2. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่ออาชีพที่กล่าวข้างต้น ขอให้แสดงความรู้สึกอย่างจริงจัง เพราะความรู้สึกของนักเรียนจะไม่ถือว่าเป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด
3. ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

"ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่ออาชีพอิสระ"

ชอบ 3 + 2 + 1 0 - 1 - 2 - 3 ไม่ชอบ

เมื่อนักเรียนอ่านข้อความข้างต้นแล้วให้ถามตนเองว่า "ชอบ" หรือ "ไม่ชอบ" อาชีพอิสระ

ถ้านักเรียนรู้สึกชอบมากที่สุด	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	+ 3
ถ้านักเรียนรู้สึกชอบเพียงปานกลาง	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	+ 2
ถ้านักเรียนรู้สึกชอบเพียงเล็กน้อย	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	+ 1
ถ้านักเรียนรู้สึกกลางๆ ก้ำกึ่งกับทั้งชอบและไม่ชอบ				0
ถ้านักเรียนรู้สึกไม่ชอบเพียงเล็กน้อย	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	- 1
ถ้านักเรียนรู้สึกว่าไม่ชอบปานกลาง	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	- 2
ถ้านักเรียนรู้สึกว่าไม่ชอบเลย	ให้ใส่เครื่องหมาย	✓	ในช่อง	- 3

4. ตัวเลข + 3 + 2 + 1 0 - 1 - 2 - 3 ไม่ได้หมายถึงคะแนน แต่ใช้สำหรับแทนความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อคำบ่งชี้คุณลักษณะแต่ละคู่ เท่านั้น

5. ในการแสดงความรู้สึกต่อคำถามแต่ละข้อนั้นให้ใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ได้เพียงข้อเดียว เช่น จากตัวอย่างในข้อ 3 ถ้านักเรียนรู้สึกชอบเพียงเล็กน้อย ให้ใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ในช่อง + 1

ชอบ + 3 , + 2 , $\checkmark$ + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3 ไม่ชอบ

ต่อไปนี้นักเรียนอ่านคำถามแล้วตอบแบบสอบถามนี้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

ชอบ	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	ไม่ชอบ
ไม่น่าสนใจ	- 3 , - 2 , - 1 , 0 , + 1 , + 2 , + 3	น่าสนใจ
ไม่ก้าวหน้า	- 3 , - 2 , - 1 , 0 , + 1 , + 2 , + 3	ก้าวหน้า
ดี	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	ไม่ดี
รำรวย	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	ยากจน
ลำบาก	- 3 , - 2 , - 1 , 0 , + 1 , + 2 , + 3	สบาย
ฉลาด	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	โง่
มั่นคง	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	ไม่มั่นคง
การศึกษาสูง	+ 3 , + 2 , + 1 , 0 , - 1 , - 2 , - 3	การศึกษาต่ำ
งานหนัก	- 3 , - 2 , - 1 , 0 , + 1 , + 2 , + 3	งานเบา

รายได้สูง

+3 | +2 | +1 | 0 | -1 | -2 | -3 |

รายได้ต่ำ

กระตือรือร้น

+3 | +2 | +1 | 0 | -1 | -2 | -3 |

เฉื่อยชา

ขยัน

+3 | +2 | +1 | 0 | -1 | -2 | -3 |

เกียจคร้าน

ไม่สำคัญ

-3 | -2 | -1 | 0 | +1 | +2 | +3 |

สำคัญ

มีเกียรติ

+3 | +2 | +1 | 0 | -1 | -2 | -3 |

ไม่มีเกียรติ

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบรายละเอียดคะแนนที่สนใจต่ออาชีพอิสระของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
ลำดับที่	คะแนน	ลำดับที่	คะแนน
1	65	1	75
2	66	2	66
3	67	3	71
4	63	4	73
5	68	5	71
6	72	6	70
7	65	7	62
8	55	8	61
9	52	9	71
10	69	10	72
11	77	11	70
12	69	12	63
13	68	13	64
14	72	14	65
15	51	15	72
16	72	16	72
17	72	17	71
18	62	18	70
19	72	19	68

กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
ลำดับที่	คะแนน	ลำดับที่	คะแนน
20	75	20	66
21	65	21	65
22	72	22	75
23	76	23	75
24	71	24	74
25	70	25	74
26	77	26	68
27	66	27	71
28	77	28	72
29	76	29	68
30	71	30	70

การเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

กลุ่ม	X	S ²	N
กลุ่มทดลอง	68.4	46.24	30
กลุ่มควบคุม	69.5	15.21	30

$$\text{จากสูตร } t = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1) s_1^2 + (N_2 - 1) s_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \cdot \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

$$df = N_1 + N_2 - 2$$

$$t = -.769$$

$$t_{.01}(58) = 2.3933$$

แสดงว่า คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบรายละเอียดคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
เลขที่	คะแนน	เลขที่	คะแนน	เลขที่	คะแนน	เลขที่	คะแนน
1	93	1	72	16	88	16	89
2	73	2	75	17	72	17	82
3	83	3	68	18	63	18	86
4	73	4	78	19	92	19	68
5	82	5	78	20	77	20	89
6	92	6	77	21	80	21	82
7	74	7	65	22	90	22	76
8	93	8	75	23	98	23	87
9	78	9	71	24	77	24	90
10	77	10	80	25	99	25	89
11	95	11	81	26	94	26	84
12	91	12	91	27	67	27	93
13	68	13	68	28	96	28	79
14	88	14	84	29	85	29	85
15	62	15	96	30	78	30	82

เปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง

กลุ่ม	$\bar{X}$	s^2	N
กลุ่มทดลอง	82.6	114.704	30
กลุ่มควบคุม	80.6	64.096	30

$$\text{จากสูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1)s_1^2 + (N_2 - 1)s_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

$$df = N_1 + N_2 - 2$$

$$t = .8196$$

$$t_{.01} (58) = 2.3933$$

แสดงว่าคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระหลังการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยจัดกิจกรรม
แนะแนวอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพและการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เปรียบเทียบรายละเอียดคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการ

ทดลอง

เลขที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	D	D ²	เลขที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	D	D ²
1	65	93	28	784	16	72	88	16	256
2	66	73	7	49	17	72	72	0	0
3	67	83	16	256	18	62	63	1	1
4	63	73	10	100	19	72	92	20	400
5	68	82	14	196	20	75	77	2	4
6	72	92	20	400	21	65	80	15	225
7	65	74	9	81	22	72	90	18	324
8	55	93	38	1444	23	76	98	22	484
9	52	78	26	676	24	71	77	6	36
10	69	77	8	64	25	70	99	29	841
11	77	95	18	324	26	77	94	17	289
12	69	91	22	484	27	66	67	1	1
13	68	68	0	0	28	77	96	19	361
14	72	88	16	256	29	76	85	9	81
15	51	62	11	121	30	71	78	7	64

$$\Sigma D = 425$$

$$(\Sigma D)^2 = 180,625$$

$$\Sigma D^2 = 8,587$$

$$N \Sigma D^2 = 257,610$$

$$\text{จากสูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$$t = 8.25$$

$$t_{.01(29)} = 2.462$$

แสดงว่าคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนในกลุ่มทดลอง หลังการทดลองจัด
กิจกรรมแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดลองให้ข้อมูลด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

บทคัดย่อ
ของ
อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองเปลี่ยนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ โดยการให้ข้อมูลด้านอาชีพด้วยการสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเปรียบเทียบวิธีการให้ข้อมูลด้านอาชีพโดยการสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ กับการสอนโดยวิธีบรรยาย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ม.1 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 60 คน จากโรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน กลุ่มทดลองได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยสอนตามโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อมูลด้านอาชีพโดยวิธีบรรยาย

แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Pretest - Posttest Control Group Design
ทดสอบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้สถิติ $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติต่ออาชีพอิสระ กับกลุ่มควบคุมพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THE EFFECT OF USING THE OCCUPATIONAL INFORMATION ON CHANGING ATTITUDE
TOWARDS SELF-EMPLOYMENT OF MATHAYOM SUKSA 1 STUDENTS
AT BANGLAMUNG SCHOOL AMPHOE BANG LAMUNG
IN CHANGWAT CHON BURI

AN ABSTRACT

BY

AREERAT PATANAPHEN

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1968

The purpose of the experimental research were to change the attitude towards the self-employment by giving the occupational information using the career guidance activities program to the Mathayom Suksa 1 students and to compare the use of the career guidance activities program as a teaching method with that of the lecture method.

Sixty Mathayom Suksa 1 students in the academic year 1985 were randomly selected from Banglamung School, Amphoe Bang Lamung, Changwat Chon Buri as the sample of the study. Thirty students were randomly assigned to the experimental and the control groups. The experimental group was taught by the career guidance activities program and the control group was taught by the lecture method.

The research design for this study was pretest-posttest control group design. The t-test was used as a statistical method to analyze the data.

The results of the study were concluded that after the experiment, the attitude scores of the experimental group were significantly higher at .01 level. When compared with the attitude scores of the control group, there was no significant difference between the two groups.